VREDESKOERIER 't KAN ANDERS KERNWAPENS WEG!

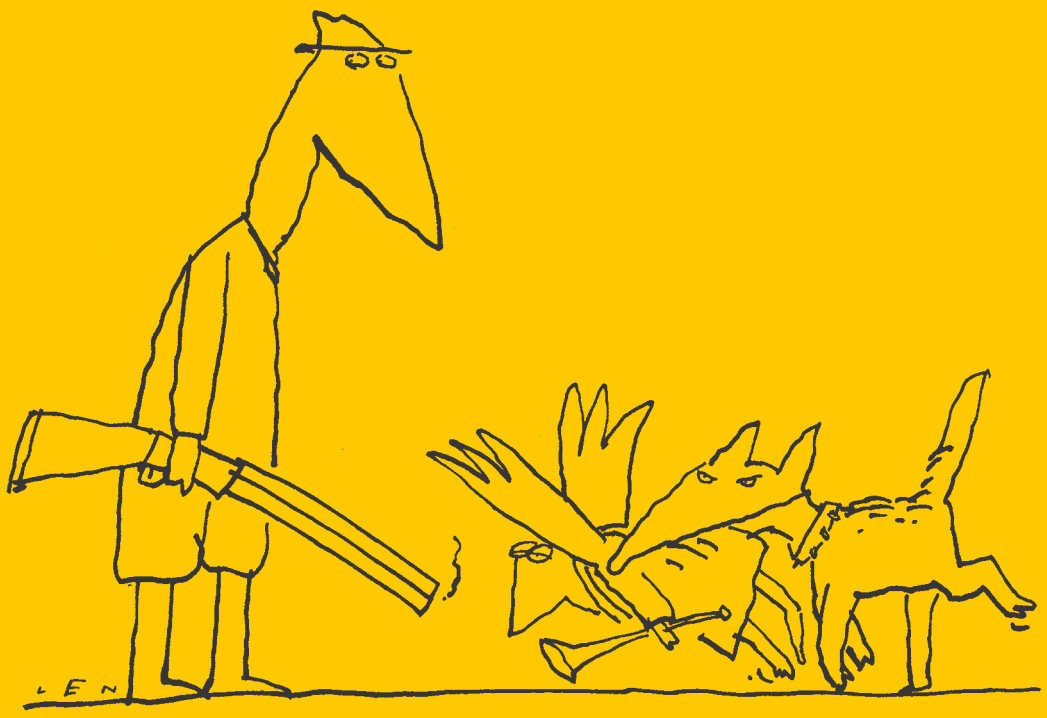

Atoombommen voor Al-Qaeda
Nu tòch kruisraketten! Waarom?
Symposium: 'Oorlog & vrede: liggen de rollen al vast?'
NIID Den Haag, actiedag
De Joint Strike Fighter (deel 2)

DECEMBER 2005
Vredeskoerier 't Kan Anders jaargang 28, nummer 7
Kernwapens Weg! jaargang 21, nummer 4
LOS NUMMER € 2

Uitgave van
Pais, Humanistisch Vredesberaad, Haags Vredesplatform, Stop de Wapenwedloop

I N H O U D

4 Ecologische missers, *aandenken aan Tjasse Biewenga*
Kunst(werk) voor de vrede
5 Atoombommen voor Al-Qaeda *Boekbespreking - Reynold Klooker*
8 Iran: pauze in de weg naar oorlog? *Karel Koster*
9 Benefietconcert voor Palestijnen *gedicht van Ramsey Nasr*
10 Een ander Israël? Wachten kan niet langer *Sonja van Wier*
11 Geheim EU-rapport: harde kritiek op Israël *Sonja van Wier*
12 Nu tòch kruisraketten! Waarom? *Koos de Beus*
13 Het Joint Strike Fighter project (deel 2) *Frank Slijper*
15 Oorlog & vrede: liggen de rollen al vast? *Vredesymposium - Anjo Kerhofs*
18 Vrouwenhuis in Kabul *Barbara Smedema*
19 De neo-conservatieve revolutie? *Column Hans Feddema*
20 NIID Den Haag, actiedag bij het Congrescentrum *Reynold Klooker*

En verder

11 Brief HVB aan Kamerleden en minister Kamp
18 Springstof (Martin Broek)
21 Wapenfeiten (Joost Nannen)
Vredesfeiten (Reynold Klooker)
22 Haags Vredesdiner (Jan Taat)
23 Korte berichten PAIS
Overzicht rechtszaken (Rob Boogert)
24 Aktie Agenda

VREDESKOERIER
't KAN ANDERS
KERNWAPENS WEG!

Redactie: Jan Baan, Koos de Beus, Kees de Boer, Joost Nannen, Boyd Noorda, Reynold Klooker (eindredacteur), Bernadette Pilanen, Anke Polak, Guido Schokker, Jan Taat, Sonja van Wier.
Tekening voorpagina: Len Munnik

Redactieadres: Postbus 10500, 2501 HM Den Haag, 070-3818938 (Jan Taat); bgg: 0317-427491 (Jan Baan). kopij-tkananders@ddh.nl
Kopijsluiting jan/feb-nummer 28 dec, maartnummer 22 feb. De auteur is verantwoordelijk voor een geplaatst artikel. **Productie:** HVP
Opmaak: Christiaan la Poutré
Druk: Adelante. **ISSN** 0925-5893

Edities en abonnementen: Per jaar verschijnen 4 dikke (24 blz) gezamenlijke nummers van 't Kan Anders en Kernwapens Weg!. Zij vormen de magazine-editie waarop een apart abonnement mogelijk is. Daar tussendoor verschijnen 4 dunne (8 blz) nummers van alleen 't Kan Anders, die voornamelijk actualiteiten brengen. Een nieuw abonnement **tot eind 2006**, met de komende nummers in 2005 gratis, verkrijgt u door:
- voor de magazine-editie € 7,50 of
- voor de complete editie € 13,--
over te maken op giro 90.32.987 t.n.v. 't Kan Anders te Delft o.v.v. resp. 'magazine' of 'compleet'.
Giften: Wat u extra overmaakt boven de genoemde bedragen wordt verwelkomd als gift voor het werk van de uitgevende organisaties.
Leden en donateurs: Leden van Pais en het Haags Vredes Platform ontvangen het complete abonnement gratis. Donateurs van Stop de Wapenwedloop ontvangen de magazine-editie gratis.

Aanmelden als lid of donateur kan bij de onderstaande adressen.
• **Haags Vredes Platform**, Postbus 10500, 2501 HM Den Haag, 070-3251102, giro 496449; haagsvredesplatform@ddh.nl; www.ddh.nl/org/hvp; vergadering: 3e dinsdag v.d. maand (niet in aug), 20 u., Westeinde 58
• **Humanistisch Vredesberaad**, vd Duyn van Maasdamstr. 15, 1215 HS Hilversum, 035-6215817. Giro 79911 tnv HVB, Nieuwegein. www.humanistischvredesberaad.nl
• **Vereniging Pais**, Vlamingstraat 82, 2611 LA Delft, tel. en fax: 015-2121694, giro 4173490; pais@worldmail.nl; www.vredesbeweging.nl
• **Stop de Wapenwedloop**, Postbus 51333, 1007 EH Amsterdam, geen@kernwapens.nl, www.kernwapensweg.nl

Van de eindredacteur aan de lezers

De vier organisaties achter het blad dat voor u ligt, besloten een jaar geleden om samen op pad te gaan om, na een proefjaar, tot een overeenkomst voor de uitgave van een gemeenschappelijk vredesblad te komen. In het september nummer heeft u in *Van de voorzitters k*unnen lezen dat de informele samenwerking in 2006 voortgezet wordt. In de eerste helft van 2005 heeft een serie bijeenkomsten plaats gevonden van de voorbereidingsgroep voor de definitieve samenwerking. De groep bestond uit bestuursleden van de vier organisaties en de eindredacteur van de magazine-editie. Zij waren in juni al vergevorderd in de opstelling van een nieuwe overeenkomst. Over veel punten was er overeenstemming: b.v. over de verschijningsfrequentie, de afwisseling van magazine-editie en mini-editie met een verschillend karakter. (Dit blijkt al duidelijk uit het verschil in voorblad van de twee edities.) Er lagen nog problemen in de vaststelling van een kader voor de thematiek en prioriteiten van de magazine- en mini-editie. Ik had goede hoop dat daarvoor in de tweede helft van 2005 een oplossing gevonden zou worden.

In de vergadering van de besturen in juli, waar ik vanwege mijn vakantie niet bij aanwezig kon zijn, is besloten om het overleg op te schorten en de proefperiode te verlengen. Ik vind het uitstel van besluitvorming jammer. Het ontbreken van een kader voor de doelstellingen en inhoud van het blad leidde tot onnodige discussies in de redactie. Discussies die het functioneren van de redactie van de magazine-editie niet ten goede kwam. Het vertrek uit de redactie van het zeer gewaarde redactielid Hester de Ree hangt hier direct mee samen. Zij kwam op voor een strikt tot oorlog, bewapening en vrede beperkt blad. Ik vond en vind dat deze discussie gevoerd moet worden in het besturenoverleg liefst met/na raadpleging van de achterbannen. Zijn besturen en achterbannen tot een compromis bereid of kiezen zij voor een blad dat overeenkomt met het karakter van hun eigen organisatie? Een goede opzet om in contact te komen met lezers was de bijeenkomst op 3 september. Het verslag hiervan stond in het septembernummer. Door het feit dat de Stop-achterban de mini-editie niet ontvangt waren zij niet op de hoogte van deze bijeenkomst, maar ook lezers met een HVP of HVB achtergrond waren, op bestuursleden na, niet aanwezig. Bijna alle meningen naar voren gebracht door de aanwezige PAIS leden passen volgens mij in het vredesblad zoals Hester dat voor ogen had/heeft. Op basis van deze raadpleging heb ik in de redactie voorgesteld in het maartnummer een enquête op te nemen of mee te sturen waarvan het resultaat hopelijk de ontstane impasse kan doorbreken. Het werken in een inhoudelijk onbepaalde ruimte bevalt mij niet. In de redactie is besloten om over plaatsingscriteria voor artikelen/oproepen en andere aspecten van het blad die in een redactiestatuut opgenomen kunnen worden, een interne bijeenkomst te organiseren.

Hoe denken vredesactivisten en lezers van dit blad over acties zoals die van Nederlandse Italiaan Turi Vaccaro of het leksteken van banden van militaire voertuigen? Welke vormen van geweld zijn onder welke omstandigheden te rechtvaardigen? Moet ook rekening gehouden worden met de publieke opinie, niet die verwoord door Telegraaf of VVD, maar met die van potentiële medestanders in de 'strijd' tegen bewapening en militarisme en voor vrede? Moet de politie of de overheid gezien worden als vijand en onderdrukker waartegen het verzet en de acties zich primair richten? Een actie tegen een wapenbeurs is in die optiek meer middel dan doel. Bij de spectaculaire NIID actie van de SEALS (zie bladzijde 20 van dit nummer) speelde het dubbele doel een rol. De cartoon van Len in het septembernummer brengt zijn visie aansprekend in beeld: PACE is Italiaans voor VREDE. Len heeft de vrije hand in de cartoons. De redactie oefent daar geen enkele invloed op uit. Ik was dan ook zeer verrast, maar wel enthousiast dat hij hier mee kwam. Een kritische discussie over actiedoelen en -middelen komt te weinig aan bod is mijn indruk. Ik hoop dat dit tijdschrift daar een forum voor kan zijn.

Ik wens u mede namens de redactie vrede en alle goeds voor 2006.

Reynold Klooker

Afscheid van redactieleden

Op grond van studieverplichtingen heeft Barbara Smedema zich teruggetrokken uit de redactie. Haar heel persoonlijke bijdragen aan acties getuigen van een onvoorwaardelijke inzet voor vrede en ontwapening. In woord en artikelen kwam zij op, en zal zij op blijven komen verwacht ik, voor de slachtoffers van geweld. De redactie wenst haar veel succes in studie en werk.

Reynold Klooker

Redactielid stapt op

Na het uitkomen van het vorige nummer van dit blad in september 2005 is Hester de Ree opgestapt als lid van de redactie. Ze wilde geen verantwoordelijkheid meer nemen voor de inhoud van dit samenwerkingsblad. Hester is sinds de oprichting in 1977 actief in het samenwerkingsverband Stop de wapenwedloop.

De onenigheid over de inhoud zit hem vooral in de breedte van de artikelen. Volgens Hester kan er in het blad alleen over zaken geschreven worden die een link met de vredesstrijd hebben. Als dit verband er niet is, hoort het er niet in thuis. Aan dit principe viel voor haar niet te tornen. In de brief aan de redactie schreef ze: "Al na het verschijnen van het eerste nummer bleek een (te) groot verschil in opvattingen over de inhoud. *Stop* bleef bij haar principe van een ondersteunend vredesblad, conform de doelstellingen van haar organisatie en wees artikelen tegen terrorisme, fundamentalisme en andere ismen", tegen de pasjeswet, vóór een schoner milieu en een betere rechtsstaat enz. af, evenals dwang naar ons uit de bevriende organisaties om te komen tot een onafhankelijk tijdschrift. Binnen *Stop* wordt geen enkel signaal gehoord, noch behoefte gevoeld aan een koersverandering. Wijziging van doelstelling zou immers uitschakeling of opheffing van onze vredesbeweging ten gunste van een onafhankelijk blad betekenen, iets waar naar mijn mening geen enkele behoefte aan is en volslagen overbodig. (…) Het is precies voor mij reden, mij uit de

Vervolg op pagina 4

Vervolg van pagina 3

samenwerking terug te trekken. Mijn besluit het experiment in 2006 niet voort te zetten werd nog versterkt na het verschijnen van het septembernummer. Voor een oproep het kabinet naar huis te sturen (want de WAO dreigt te worden aangetast, de kinderopvang en het onderwijs laat te wensen over, de gezondheidszorg is onder de maat enz.) behoort de vredesbeweging niet te worden misbruikt. In de ruim 28 jaar (vanaf de oprichting) dat ik nu actief in *Stop* ben heb ik vaak ervaren, dat de vredesbeweging haar soms kolossale aanhang vindt in links zowel als rechts Nederland. Voor een vredesblad acht ik oproepen van partijpolitieke aard dus principieel onjuist en ongewenst."

Het is helaas niet gelukt om Hester te bewegen door te gaan met het experiment om de bladen van de verschillende organisaties samen te voegen. Het is de bedoeling van de huidige redactie om medio 2006 ons magazine te evalueren en dan gezamenlijk door te gaan met een nieuwe naam. We hopen op Uw steun.

Guido Schokker

Ecologische missers

Onder deze titel schreef Tjasse Biewenga in een themanummer van 't Kan Anders (1985 nummer 1) een artikel over diverse bedreigingen voor een bewoonbare wereld. Hij maakte destijds deel uit van de werkgroep Ecologie. Op 26 oktober 2005 is hij, 85 jaar oud, in zijn woonplaats Lelystad overleden.
Als aandenken aan hem een passage uit zijn artikel

Bewapening als ecologische misser
De bewapening is er voor ons. Het is onze bewapening. Dat blijft waar, ook al heb je niet je eigen kanon in de achtertuin. Je kunt het er verder niet of wel of gedeeltelijk mee eens zijn, maar de bewapening blijft van jou. Zoals het stadsplein van jou is, ook al zou je er misschien liever een vijver van maken. Juist die bewapening is een van de meest spectaculaire ecologische missers. Geen verbruik van grondstoffen, verlies aan arbeidskracht voor betere doeleinden enzovoort. Ook al vind je dat het er niet zonder kan het blijft ecologisch gezien een grote ellende. Ook indirect, doordat de enorme geldverslinding, die ermee gepaard gaat – zo'n ƒ 40.000,- per seconde – veel ander werk onmogelijk maakt. Zo berooft de bewapening de 'derde' wereld niet alleen van kostbare grondstoffen, maar sleept deze ook mee in een cultuur die zich van wapens afhankelijk maakt en de wereld volpropt met wapens en andere ecologische missers. In dit geval is het woord misser zelfs nog veel te zwak. Strijders tegen de bewapening op ecologische gronden vinden medestanders in de vredesbeweging, de milieubeweging en in tal van andere bewegingen en organisaties. Ecologische motieven lopen daarbij vaak parallel met andere motieven. Dit maakt duidelijk dat coördinatie van belang is. Van ecologische zijde is het dan zinvol om de gegevens goed geordend weer te geven. Een in 1983 verschenen rapport van de Stichting Natuur en Milieu is daartoe een belangrijke aanzet. Misschien dat naast een vereniging voor medische polemologie ook een verband voor ecologische polemologen van belang zou kunnen zijn.

Kunst(werk) voor vrede

Van wapens naar kunst
In de Galerie voor Hedendaagse Afrikaanse kunst - Galerie 23 op de Nieuwe Herengracht te Amsterdam - exposeerde onlangs de jonge Mozambikaanse kunstenaar Gonçalo Mabunda. Mabundo (1975) toonde metalen sculpturen, vervaardigd van AK 47's, Makarov pistolen, bazooka's en landmijnen uit de achterliggende burgeroorlog. Mabunda groeide op in en met de oorlog. De restanten van een langdurige, gewelddadige periode zijn gerecycled tot elegante en robuuste kunstwerken: ARMS INTO ART. Iets voor creatieve kunstenaars? In vele landen materiaal voldoende in voorraad!
Hester de Ree

Why we fight (VS, 2005)
Op het Amsterdams documentaire festival (IDFA) draait een film van de cineast Eugene Jarecki getiteld "Why we fight". Het is een boeiend onderzoek naar de beweegredenen die men in de VS had om op oorlogspad te kunnen gaan. Uiteindelijk wordt het een klacht tegen het militair-industrieel complex. Jarecki vond voor de film een reeks sterke getuigen en toont ons prachtig archiefmateriaal uit de gulden periode van de propagandafilm.
PS Parool, 19-11-2005

Paradise Now
Dit najaar is de film Paradise Now in de filmhuizen te zien. "Films worden niet actueler dan deze film, die gaat over twee Palestijnse jongens die hebben besloten om een zelfmoordaanslag te plegen in Israël. De in België opgegroeide en in Nederland woonachtige Palestijnse regisseur Hany Abu-Assad kruipt in het hoofd van de dader-slachtoffers, in een psychologische thriller die zich afspeelt in het centrale conflict van onze tijd" aldus D. van Eijndhoven L'Empire du Cinéma, november 2005
Joost Nannen

Atoombommen voor Al-Qaeda

Hoe Nederland en de CIA Pakistan aan een atoombom hielpen

door Egmont R. Koch, Uitgeverij Houtekiet, Antwerpen Oorspronkelijke titel Atoomwaffen für Al Qaida. 'Dr. No' und das Netzwerk des Terrors (2005)

De schrijver van dit boek van ruim 300 bladzijden over de handel en wandel van Abdul Qadeer Khan is de succesvolle Duitse onderzoeksjournalist Egmont Koch. Na zijn studie biochemie schreef hij in 1978 'Seveso ist überall'. Sinds 1990 produceert hij regelmatig documentaires voor de Duitse TV. Zijn vorige boek was 'Deckname Artishocke' (2002) over het onderzoek naar biologische wapens in de VS en de daarmee samenhangende geheime experimenten op mensen.

Boekbespreking

door REYNOLD KLOOKER _____

Het boek is in ingedeeld in tien hoofdstukken met jongensboekachtige titels zoals: Spion bij toeval, Dr Kotari en Mr. Tritium, Haviken, Beslissende krachtmeting.
In het *Voorwoord* dat geen voorwoord is, beschrijft Koch zijn bezoek in september 2004 aan Richard Barlow, voormalige CIA-medewerker voor een interview. Na een paar bladzijden gaat hij verder met het interview van zes jaar daarvoor met Kahn om, nog steeds in het voorwoord, weer te eindigen met een stukje Barlow. In het *Nawoord* komt Koch terug op de huidige situatie waarin Richard Barlow verkeert. Het leven van Barlow vormt één van de verhaallijnen van het boek, een andere is die van Abdul Kadeer Kahn.

De romanstijl met diverse verhaallijnen die door elkaar lopen en in tijd verspringen gecombineerd met een veelheid aan personen, bedrijven, namen, data en gebeurtenissen maken voor mij het boek erg moeizaam. Ik vind deze opzet jammer. De feitelijke inhoud van het boek is te belangrijk om er een James Bond thriller van te maken. Als het de bedoeling was een avonturenroman te schrijven dan had de schrijver veel details moeten schrappen. Ook de 45 bladzijden met bronvermeldingen zijn dan volkomen misplaatst. Voor een gegevensboek ontbreekt een goed zaakregister. Alleen een persoonsregister is opgenomen.

Toch blijft het een onthullend, eerder nog een verbijsterend boek over de immoraliteit en criminaliteit van tussenhandelaren, bedrijven en overheden. Het boek verdient gelezen te worden!

De hoofdthema's van het boek
- Hoe A.Q. Kahn met hulp van de Ambassades van Pakistan in Brussel en Bonn zijn netwerk van contactpersonen en bedrijven in Europa opbouwde die hem de benodigde materialen voor de verrijkingstechnologie [zie kader op bladzijde 7] en de ontwikkeling en productie van de kernbom leverden.
- Hoe Europese overheden, ministeries en inlichtingendiensten niets zagen of niets wilden zien, Kahn zijn gang lieten gaan en zelfs illegale exporten niet verhinderden.
- Hoe Kahn al vanaf het begin niet alleen werkte aan de Pakistaanse bom maar aan de Islamitische bom en contact zocht met landen als Libië, Irak, Iran, Saoedi-Arabië. Eerst als geldschieters voor een project dat de financiële middelen van Pakistan ver te boven ging, later als afnemers van zijn technologie. Vooral dankzij de steun van Libië en ook met Amerikaanse economische hulp (die daar niet voor bedoeld was, maar wie kijkt zo nauw bij een onmisbare bondgenoot?) kon Kahn zijn bom realiseren. Libië moest daar wel voor gecompenseerd worden en zie daar ultracentrifuges naar Libië twintig jaar later!
- Hoe het beleid van de VS met betrekking tot de ontwikkeling van de Pakistaanse atoombom en de verspreiding van nucleaire kennis in de loop van de jaren 1972 tot 2004 regelmatig 180º draaide afhankelijk van de geopolitieke situatie in de wereld en de politieke visie van de zittende president.
- Hoe dit zigzag-beleid aan de CIA-medewerker, Richard Barlow, zijn positie kostte en hem persoonlijk vernietigde.

Een interessant neventhema is de wijze waarop Israël en de Mossad in de jaren 80 aan non-proliferatie deden: Het plaatsen van bommen bij Duitse bedrijven om hen te dwingen te stoppen met leveranties voor het Pakistaanse kernwapenproject, het uit de weg ruimen van de leider van het Irakese atoomproject en het bombarderen van de Irakese kerncentrale in aanbouw, die volgens de Israëli's bedoeld was om atoombommen te kunnen produceren.

Richard Barlow en de leugens van presidenten
Richard Barlow had twintig jaar geleden zoveel informatie verzameld dat een eind gemaakt had kunnen worden aan de praktijken van Kahn. Vanwege de rol die Pakistan speelde als doorvoerland van militaire steun van de VS aan het verzet in Afghanistan tegen de Sovjettroepen besloot Reagan de CIA-acties tegen de Pakistaanse atoombommen te blokkeren en werd de afdeling die zich daar mee bezig hield opgeheven. Barlow raakt zijn baan voor de eerste keer kwijt.
De manier waarop niet alleen het Amerikaanse volk, maar zelfs het Congres en de Senaat werden voorgelogen door hun presidenten, met name door Reagan en Bush vader, inzake het Pakistaanse kernbomproject was voor mij een déjà vu ervaring. Zoals Bush zoon en zijn regering informatie van geheime diensten vervalsten om de geplande aanval op Irak te rechtvaardigen, deden Reagan en vader Bush

hetzelfde met betrekking tot het *niet* verhinderen van de ontwikkeling van het kernwapen in Pakistan. In de Senaat was namelijk een amendement aangenomen dat militaire en economische steun aan Pakistan verbood als dat land werkte aan zijn kernwapenproject. [De bedreiging van Israël door een Pakistaans-Islamitische kernbom zal daarbij een rol gepeeld hebben (RK)]
De CIA was door het nagaan van de gangen van Kahn (vanaf 1979!) en infiltratie in zijn netwerk zeer goed op de hoogte van wat er in Pakistan aan de hand was. Er werden zelfs monsters genomen van de grond in de buurt van het 'onderzoekslaboratorium' van Kahn, waaruit de precies bepaald kon worden hoever Kahn al was in het verrijken van uranium. Deze en andere gegevens waaruit bleek dat Pakistan doorging met het realiseren van zijn atoombom mochten niet bekend worden, zelfs niet aan een Senaatscommissie. De presidenten van de VS en Pakistan logen in 'bondgenootschappelijke' eensgezindheid dat Pakistan alleen maar werkte aan het onderzoek voor vreedzaam gebruik van kernenergie.

Voor Armageddon
De contacten met Al-Qaeda vormen maar een klein deel van het hele complex van relaties met andere landen die interesse hadden in de kernwapentechnologie van Kahn.
Koch zet zelf vraagtekens bij een mogelijke persoonlijke relatie van Kahn en Osamen Bin Laden. Hij besteed er maar relatief weinig bladzijden aan. Deze sensationele mogelijkheid wordt wel extra geaccentueerd door daar in hoofdstuk 1 onder de schreeuwende kop *Voor Armageddon* mee te beginnen.
Koch start met de informatie dat er op 13 april 2001 in Pakistan aan de grens met Afghanistan een ontmoeting heeft plaats gevonden tussen AQ Kahn en de Pakistaanse emir Saeed, de leider van de politieke fundamentalistische organisatie Markaz, die tien jaar daarvoor op initiatief van Osamen Bin Laden is opgericht. Ook zijn aanwezig twee generaals, vroegere leiders van de Pakistaanse geheime dienst. Een maand voor deze bijeenkomst is A.Q. Kahn onder Amerikaanse druk afgezet als hoofd van het Kahn Research Laboratorium. De emir had zich zeer voor Kahn ingezet en scherpe kritiek geuit op de regering.
Bron C suggereert en Koch schrijft: "Biedt Kahn zich aan als bommenadviseur van Osamen Bin Laden? Het lijkt er in ieder geval op dat geheime besprekingen met de leider van Al-Qaeda geregeld worden, misschien niet met Kahn zelf, maar met enkele van zijn vertrouwelingen".
In augustus van hetzelfde jaar vergadert in Kabul een Pakistaanse organisatie voor ontwikkelingshulp (een dekmantel voor militaire steun volgens Kochs bronnen) met leden van de Afghaanse regering. Na enige dagen voegt Osamen Bin Laden zich bij het gezelschap. Op grond van - naar mijn mening - twijfelachtige bronnen schrijft Koch dat er toen gesproken is over de zogenaamde vuile bom [zie kader op bladzijde 7]. Bin Laden vindt dat interessant, maar nog interessanter zou natuurlijk een *big bang,* een grote knal, zijn. Andere aanwijzingen voor de directe relatie Al-Qaeda, Kahn en de atoombom zijn al even zwak.

Het vierde scenario
In het slothoofdstuk, *Het vierde scenario,* beschrijft Koch de TV-bekentenis van Kahn, op 4 februari 2004. Kahn verontschuldigt zich voor het leveren van kernwapentechnologie aan andere staten, maar verzekert ook dat hij daarvoor nooit toestemming gekregen heeft van de regering. Kahn trekt zich terug uit het openbare leven en wordt onder huisarrest geplaatst. Er wordt geen onderzoek ingesteld. Kahn wordt niet vervolgd. Alles ging precies volgens het draaiboek. De regering in Washington toonde zich zeer tevreden over de manier waarop Musharraf de *affaire-Kahn* had opgelost. [Zal de VS zich even tevreden tonen over de manier waarop de Nederlandse regering de affaire Slebos oplost? RK]
Er zijn geen aanwijzingen dat Musharraf of regeringskringen er bij betrokken zijn, beweert een lid van de regering-Bush. IAEA wapeninspecteur David Albright stelt daarentegen: Hoe kan Kahn dertien [13!] keer naar Noord-Korea vliegen, tientallen nucleaire transporten met militaire vliegtuigen naar de hoofdsteden van Noord-Korea en Libië organiseren en containers [met ultracentrifuge onderdelen] naar Iran sturen zonder dat tenminste de militaire inlichtingendienst daarvan op de hoogte was?

Koch schrijft vervolgens over Iran en over arrestaties in Europa van leden van het netwerk Kahn. De Turkse contactpersoon van Kahn, Günes Cire, stierf tijdens een verhoor in Istanboel. Volgens de officiële verklaring ten gevolge van een hartinfarct, mogelijk aan folteringen. [De Turkse manier om de affaire Kahn en Co op te lossen? RK].
En tenslotte over de geheime VS-scenario's om te voorkomen dat Pakistaanse kernwapens in handen vallen van Al-Qaeda of andere fundamentalistische groepen.
Het vierde scenario: Musharraf wordt vermoord; fundamentalistische officieren nemen de macht over en installeren een soort Taliban-bewind in Pakistan; voor Al-Qaeda wordt Pakistan een tweede Afghanistan, met rechtstreekse toegang tot het complete kernwapenarsenaal. Dat zou Armageddon zijn. Om dat te voorkomen ligt een plan klaar om alle kernwapenlocaties met kruisraketten te vernietigen. [Mag/moet Nederland daar ook aan meedoen? Interessante vraag aan/voor minister Kamp.RK]

De rol van Nederland
In het juninummer, pagina 16-17, ben ik al uitvoerig op de rol van Nederland ingegaan daarom beperk ik mij hier. Het is ook geen hoofdthema van het boek, wel komt Henk Slebos in de meeste hoofdstukken van het boek voor.
De Nederlandse ondertitel *Hoe Nederland (en de CIA) Pakistan aan een atoombom* hielpen is

eenzijdig.
Het is vooral het Duitse bedrijfsleven geweest dat Kahn na 1979 aan de benodigde spullen geholpen heeft. Van 1976 tot 1979 was de Nederlander Henk Slebos de enige of in ieder geval de centrale contactpersoon en vonden een aantal essentiële leveranties plaats door het Nederlandse bedrijfsleven. Na 1979 heeft Kahn contactpersonen in Duitsland, Engeland, Zwitserland, Turkije en zelfs in de VS. Later ook in diverse Afrikaanse en Aziatische landen.

Verrijking
Het in de natuur voorkomende chemische element uranium bestaat uit twee isotopen met kernen die scheikundig niet verschillend zijn maar natuurkundig wel: U^{235} en U^{238} De tweede isotoop heeft in zijn kernen drie neutronen meer dan de eerste en heeft daardoor een grotere soortelijke massa. Het lichtere isotoop U^{235} komt maar met 0,7 % in natuurlijk uranium voor. Voor het gebruik van uranium als 'brandstof' in een kerncentrale moet het percentage U^{235} tenminste 3% zijn. Het aandeel U^{235} moet daarom van te voren verhoogd worden. In de kerntechnologie noemt men dat verrijken. Dat is technisch niet eenvoudig. Twee technieken worden toegepast: diffusie en ultracentrifuge. Bij de ultracentrifugetechniek wordt het verschil in massa tussen de twee soorten kernen gebruikt om ze uit elkaar te slingeren. Dit gaat met hele kleine stapjes. Het centrifuge-effect moet talloze malen herhaald worden. Heel veel centrifuges worden aan elkaar gekoppeld. De benodigde draaisnelheden zijn ook extreem vandaar ultracentrifuge. Deze centrifuges vereisen zeer speciale constructies en specifieke metaal-legeringen. In de wereld zijn er maar een beperkt aantal bedrijven die deze zaken leveren. Kahn moest eerst alles uit Europa importeren voor hij zijn ultracentrifugefabriek kon bouwen. Voor het verrijken kan beginnen moet het (zeer zware) metaal uranium omgezet worden in het gas uraniumfluoride. Daarvoor is ook een fabriek nodig. Om economische controlediensten en douane te misleiden spraken de Europese handelaren en bedrijven over de tandpastafabriek waarvoor de grondstof fluor nodig zou zijn! Na de verrijking moet het gas weer omgezet worden in de vaste stof uraniumoxide.
Voor gebruik in de kerncentrale is 3% verrijking voldoende, voor een uraniumbom, zoals die boven Hiroshima explodeerde, is 90% verrijking nodig. Sporen van het verrijkte uranium die buiten het complex van Kahn terecht kwamen stelde de CIA in staat precies na te gaan hoe ver Kahn was met zijn verrijkingsinstallatie en hoe dicht hij dus was bij de productie van de grondstof voor de kernbom.

De vuile bom
Met gewone explosieven kan een stuk natuurlijk uranium in een radioactieve stofwolk omgezet worden. Dit heeft niets te maken met een echte atoombom. Er is dan ook geen grote klap met materiele schade en hoge temperaturen met branden. Terwijl een brok van het metaal uranium weinig schadelijk is, kunnen de ingeademde stofdeeltjes grote gezondheidsschade geven, in het bijzonder op termijn longkanker. Dat is het ver-raderlijke. Nog veel gevaarlijker is een vuile plutonium-bom. De dreiging van een terroristische aanslag met een vuile bom is vele malen groter dan met een echte kernbom. In de VS staat nu José Padilla terecht die verdacht werd drie jaar geleden een aanslag te hebben willen plegen met een vuile bom.

Slebos is dan slechts één van de vele, maar is wel degene die vanaf het begin 1976 tot het einde 2002 bij het project van Kahn betrokken is en zich er op beroemd (uitzending Zembla [1]) dat hij al dertig jaar Kahn's beste vriend is. Koch vertelt weinig nieuws over Nederlandse bedrijven die meegeholpen hebben aan het ultracentrifuge project en die wisten dat Pakistan daardoor een kernwapen zou kunnen krijgen. VMF (Verenigde Machinefabrieken-Stork) en Van Doorne Transmissie waren al lang bekend. Zij zijn zelfs voor de rechter gedaagd maar beide vrijgesproken. Wat in ieder geval voor mij helemaal nieuw is is de vermelding van Philips als illegale leverancier aan het project. Philips is daar nooit voor vervolgd. Volgens Koch omdat dat een te groot schandaal zou zijn geworden en de Nederlandse belangen te veel geschaad zou hebben. De Nederlandse overheid is veel te verwijten [2], maar wat export toelaten betreft niet meer dan de Duitse, Zwitserse en Engelse overheid. Ook wat de vrijheid van staan en gaan van Kahn betreft was het beleid van België, Zwitserland en Duitsland even ruim als dat van Nederland. Koch besteedt in zijn boek veel meer bladzijden aan de rol van Duitsland en het Duitse bedrijfsleven dan aan die van Nederland. Veel meer Duitse dan Nederlandse bedrijven zijn over een veel langere tijd bij de deze handel betrokken. Mogelijk is dat beeld vertekend en heeft Koch gewoon meer weten de achterhalen in Duitsland dan in Nederland. Uit het boek blijkt dat in Duitsland veel meer justitiële onderzoeksrapporten (eerder) in de openbaar-heid komen dan in Nederland. Hier wordt de kwalijke rol van overheid en bedrijfsleven veel meer geheim gehouden, is mijn indruk.
Het is wel heel opvallend dat pas op 25 oktober 2005 het geheime onderzoeksrapport van 1979 van de interdepartementale werkgroep over de zaak Kahn vrijgegeven is. Overigens maar 40 van de 177 bladzijden. De bijlagen mogen we nog steeds niet lezen. In het rapport zijn zelfs nu nog de namen van betrokken bedrijven en personen onleesbaar gemaakt.

De meest interessante website is:
www.atoomspionage.com

1) Voor de Zembla uitzending van 7 november zie omroep.vara.nl. Op 4 november is tegen Henk S. anderhalf jaar gevangenisstraf geëist, wegens het zonder vergunning exporteren van goederen bedoeld voor het verrijken van uranium. De uitspraak is nu voorzien op 16 december.

2) Wel zoveel dat een parlementaire enquête plaats zou moeten vinden. Krista van Velzen, SP-Kamerlid, zou dat ook willen, maar acht de kans op voldoende Kamersteun klein.

IRAN: Pauze in de weg naar oorlog?

Op 24 november kwam de bestuursraad van het Internationaal Atoomagentschap (IAEA) bij elkaar in Wenen. Daar werd het Iraanse nucleaire programma besproken. Tijdens de vorige vergadering van de bestuursraad op 24 september was een resolutie aangenomen waarin vastgesteld werd dat Iran vele inbreuken maakte op zijn verplichtingen tot medewerking aan NPT Veiligheidsovereenkomst: "Iran's many failures and breaches of its obligations to comply with its NPT Safeguards Agreement , as detailed in GOV/2003/75, constitute non compliance in the context of Article XII.C of the Agency's Statute."

door KAREL KOSTER _____

Dit gebruik van de term 'compliance' (verplichte medewerking) in de resolutie creëerde de mogelijkheid om de kwestie Iran naar de Veiligheidsraad te verwijzen. Deze verplichting vloeit voort uit het inspectie 'safeguards' protocol dat Iran heeft ondertekend met de IAEA, als gevolg van het ondertekenen van het Non-Proliferatie Verdrag. De onderhandelingen met de EU3 (Frankrijk, Duitsland en het Verenigd Koninkrijk) en de tijdelijke stopzetting van een voorfase van het uranium verrijkingsproces hebben niets met deze afspraken te maken. Deze voorfase is weer opgestart in augustus, onder de inspectievoorwaarden van het IAEA. Iran heeft ook een aanvullend protocol ondertekend om indringender inspecties mogelijk te maken. Het parlement heeft dit echter niet geratificeerd. Ondertussen heeft Iran wel meegewerkt aan extra inspecties, inclusief die van de omstreden Parchin faciliteit. Dit betekent dat het daarmee het risico loopt dat informatie over die faciliteiten in Amerikaanse handen belandt en gebruikt wordt voor militaire aanvalsplanning (dit gebeurde ook in Irak in de negentiger jaren)

Compromisvoorstel EU3+ en Rusland

Twee weken voor het Weense beraad werd een zogenaamd 'compromis' voorstel gedaan door de EU3+ en Rusland (zo werd het door alle westerse media omschreven) dat inhoudt dat Iran de voorfase van het verrijkingsproces 'mag' houden maar moet afzien van de rest van de productiecyclus. Deze zou plaatsvinden in Rusland, in installaties die deels het bezit zijn van Iran. Aangezien Iran volgens artikel 4 van het Non-Proliferatie Verdrag recht op het inrichten van de hele nucleaire cyclus heeft, betekent dit dat een uitzonderingspositie voor haar wordt gecreëerd. In de eerste instantie verwierp de Iraanse regering dit voorstel. Een latere verklaring van de voorzitter van een parlementscommissie was afwachtender. Overigens verklaarde de Amerikaanse minister van buitenlandse zaken Rice al eerder dat er geen sprake was van een gezamenlijk VS-EU voorstel. "Wij zijn geen partij in de onderhandelingen en we zijn ook niet van plan om partij in deze onderhandelingen te worden." *(AFP Daily Star 121105).* Dit betekent dat zelfs als Iran akkoord gaat met zo een afspraak, de VS geen garanties geeft en unilateraal kan optreden. De EU-'compromissen' betekenen heel weinig zonder begeleidende veiligheidsgaranties van de VS.

Enkele dagen voor de IAEA-bestuursraad op donderdag 24 november werd duidelijk dat verdere escalatie (voorlopig) werd uitgesteld. Na intensieve onderhandelingen tussen de EU3, VS, Rusland en Iran besloten de eerste twee om geen poging te doen om de kwestie naar de Veiligheidsraad te verwijzen. (NRC, 221105). Op zondag 20 november had het Iraanse parlement een resolutie aangenomen waarin de regering werd opgedragen om de vrijwillige medewerking aan het uitgebreide inspectieprotocol van het IAEA op te schorten indien de IAEA de kwestie Iran naar de Veiligheidsraad zou verwijzen. Dit was een compromis dat de meer radicale voorstellen tegemoet kwam, die inhielden dat Iran uit het NPV moest stappen bij zo een verwijzing. Rusland en vermoedelijk China wilden geen verwijzing, evenmin als een deel van de nieuwe (tijdelijke) leden van de bestuursraad.

Tenslotte waren er tekenen dat Iran bereid was om te onderhandelen over de Russische voorstellen.

De Nederlandse media

De Nederlandse media zijn rondom deze crisis wat terughoudender geweest dan in augustus. Door de Amerikaanse regering geleverde 'bewijzen' van een Iraans kernwapenprogramma zijn niet zo vanzelfsprekend overgenomen. Dat heeft alles te maken met de vloedgolf van leugens en verdraaiingen die tijdens de aanloop naar de aanval op Irak werden verspreid. Kennelijk heeft dit, samen met de groeiende Amerikaanse oppositie tegen de oorlog in Irak, enige terughoudendheid veroorzaakt.

In het 'geval Iran' is er nog steeds geen bewijs voor een atoomwapenprogramma. Wel is er nog steeds sprake van gebrekkige medewerking van de Iraanse autoriteiten met de inspecteurs van het IAEA, waardoor een aantal cruciale vragen onbeantwoord blijft. Deze zijn uiteengezet in een rapport dat onder andere door Nederlandse druk in de openbaarheid is gekomen. (Board of Governors GOV/2005/67: 2 September 2005), en in het nieuwste rapport van 16 november jl.

Extra inspecties

In het afgelopen jaar zijn een aantal voorstellen gedaan om het uranium verrijkingsproces van Iran te onderwerpen aan extra inspecties (bijvoorbeeld door het voormalige plaatsvervangend hoofd van de IAEA, Bruno Pellaud, in de Financial Times, Europese editie 270605). In een eerder stadium heeft Iran ingestemd met versterkte inspectieprocedures. Nog steeds bestaat de kans dat als de zaak alsnog naar de VN Veiligheidsraad wordt verwezen, dat Iran zal besluiten om het verrijkingsproces zelf op te starten. Vanuit de Iraanse media worden oproepen gedaan die verder gaan: men wil dat de regering uit het NPV stapt. Daartoe heeft Iran overigens formeel het recht (Noord-Korea

is haar voorgegaan).
Tijdens de IAEA-vergadering van 24 november werd overeengekomen om te onderhandelen over het Russische voorstel om Iran te laten deelnemen aan het eigenlijke verrijkingsproces op Russisch grondgebied. Op 6 december beginnen deze nieuwe onderhandelingen. Desalniettemin is het zeer waarschijnlijk dat Iran het voorstel afwijst en zelf begint met het verrijkingsproces. Dat zal een verwijzing naar de Veiligheidsraad tot gevolg hebben. Cruciaal zijn de omstandigheden waaronder zo een doorverwijzing eventueel plaatsvindt. Het is niet gezegd dat Rusland maatregelen tegen Iran zal tegenhouden als haar voorstellen zijn afgewezen. Ook China leek geneigd om op het Russisch-EU-voorstel in te gaan. In dat geval lijkt een harde Iraanse reactie onvermijdelijk. Zowel in de VS als in Iran zijn immers belangrijke politieke facties die een radicale confrontatielijn voorstaan. Dit kan tot escalatie, sancties en misschien oorlog leiden, al was het maar omdat stappen van de ander verkeerd worden geïnterpreteerd.

De belangrijkste politieke vragen
- Waarom wordt de kwestie Iran momenteel prioriteit gegeven terwijl de Amerikaanse inlichtingendiensten zelf schatten dat een Iraans kernwapen pas over vijf jaar kan worden gebouwd?
- Waarom wordt er niets ondernomen tegen de Israëlische kernbewapening, aangezien zulke inactiviteit het aanpakken van een vermeend Iraans kernwapenprogramma volstrekt ongeloofwaardig maakt?
- Waarom wordt er niets ondernomen tegen de nieuwe nucleaire samenwerking tussen de VS en India, waardoor de laatste indirecte steun krijgt in de uitbouw van haar nucleaire kernwapenstrijdmacht. (India heeft het NPV niet ondertekend)
- Waarom wordt er van uitgegaan dat het IAEA niet in staat is om afdoende inspecties uit te voeren en er op toe te zien dat er geen kernwapenprogramma door Iran wordt uitgevoerd?
De discussie in Nederland zou vooral over deze kwesties moeten gaan.

Benefietconcert voor Palestijnen

Dichter en acteur Ramsey Nasr droeg voor uit eigen werk. Foto: Robert Soeterik

In de Amstelkerk in Amsterdam werd op 30 september jl. een benefietconcert georganiseerd door het Nederlands Palestina Komitee onder het motto 'Vrijheid voor Palestina!'. Het publiek in de goedgevulde kerk kon een avond lang genieten van een gevarieerd programma op hoog niveau. De twee Palestijnse ensembles 'Jenin' en 'Hanien' leidden het programma in met weemoedige liederen over heimwee en verlangen naar vrijheid. Dichter en acteur Ramsey Nasr, onlangs gekozen tot 'Stadsdichter van Antwerpen', droeg voor uit eigen werk, met gedichten zoals *De ondermens en zijn habitat* en *Gij die hier binnentreedt*. Na de pauze las hij voor uit door hemzelf vertaald werk van andere Palestijnse dichters.
Het ensemble Al Farabi o.l.v. Wouter Swets gaf het publiek een inkijk in de rijke wereld van de traditionele Turkse kunst- en volksmuziek. En dan als klapstuk aan het eind van de avond het multicultureel ensemble Ziggurat o.l.v. Theo Loevendie. De opbrengst van het benefietconcert is bestemd voor steun aan de slachtoffers van de muur, Palestijnse boeren en hun organisaties.
Persbericht NPK 1/10/05 ingekort door RK

De ondermens en zijn habitat

welkom in het land van melk en honing
hier groeien vijgamandelabrikozen
zonder beeldspraak aan gewillige bomen
eet ervan word mijn gast vandaag
ik betaal je taxi naar de eerste blokkade

mijn vader staat achter de tweede blokkade
wees van de nacht ook zijn eregast
met olie brood oregano sesam
bij hem liggen sterren stil op plat dak
slaap bij hem breng groeten van nadir

de dag naar mijn vader is minder maar moet
probeer een jochie met handkar te vinden
neem ezels of klim te voet langs de rotsen
volg anderen en spreek met jezelf af
nu zijn we dieren dit mag

daar stuiteren rolstoelen door het stof
terug van de stad waar men zieken geneest
met kanker suiker in volle zon
veel bejaarden veel zieken veel zwetende dieren
maar zo is dat ook bedoeld geweest

overdag zijn wij zwetende klimdieren
omdat het zo bedoeld is geweest
ze slaan en schoppen de dieren met reden
ooit zullen wij melk en honing geven
ontstaat uit mensenhand mannaregen

indien je dit krankzinnig vindt habibi
bedenk dan kilometers verderop
zitten echte meisjes en jongens angstvallig
als daad van verzet op terrassen van starbuck
luidkeels te vrezen voor het leven

weergave met toestemming van de auteur,
uit de bundel onhandig bloesemend,
uitgegeven door De Bezige Bij

Een ander Israël? Wachten kan niet langer!

Het zat al even in de pen, Sharons uittreden uit de Likoed Partij. De terugtrekking uit Gaza immers was hem niet in dank afgenomen. De kolonisten beloofden hem hel en verdoemenis. Zelfs moord bleek een optie. Sharon had hun toch Groot Israël beloofd. Nu moesten zij huis en haard verlaten. Zwaar bewaakt ging de Israëlische premier sindsdien door het leven.

door SONJA VAN WIER _____

Sommigen voorspelden dat, wanneer Gaza eenmaal ontruimd zou zijn, hij zoete broodjes zou bakken om de kolonisten weer binnen boord te krijgen. Zo niet de Israëliër Gershon Baskin, directeur van het Israëlisch Palestijns Onderzoek- en Informatie Centrum. Hij voorspelde dat Sharon het politieke middenveld zou opzoeken en een nieuwe partij zou oprichten. De helft van Likoed zou meegaan. "Die stemmen zijn alvast voor mij", moet Sharon gedacht hebben, "laat Bibi (Netanyahu) het verder maar uitzoeken".
Door een nieuwe partij te beginnen, zadelt Sharon hem op met het kolonistenprobleem. Een andere hoeveelheid stemmen zou de (nu partijloze) Likoedvoorman bij de Arbeidspartij weg halen. Hij is ook daar populair. Kennelijk zijn zijn wandaden uit het verleden vergeten en/of hem vergeven. Israël is trouwens rechtser dan menigeen vreest. Sharon is peperslim en weet wat hij wagen kan. Hij hoopt met de oprichting van een nieuwe partij twee bestaande te halveren, vervolgens de verkiezingen winnen, om dan met de partij naar zijn keuze – in dit geval de Arbeidspartij - een nieuwe regering te vormen. Twee vliegen in één klap: geen gezeur meer van kolonisten en de andere belangrijke Israëlische partij aan handen en voeten gebonden. Tijd voor Ontruiming zoals die Sharon voor ogen staat.
Het is in Israël al vaker gezegd: wanneer de Arbeidspartij een premier levert, lukt het hen zelden om Likoed mee te krijgen. Likoed daarentegen krijgt de Arbeidspartij maar al te gemakkelijk mee, zelfs wanneer het de premier levert. Dat zal te maken hebben met intriganten als Peres (de kwalificatie is van Rabin), maar het is ook een politiek probleem van mankerend leiderschap. Te weinig stemmen om op eigen benen te staan. Te snel afhankelijk van ultra-orthodox. Geen andere keuze dan dicht bij het midden om stemmen te winnen. De vrede willen winnen, zonder duidelijk te maken wat daarvoor allemaal nodig is. Je wint geen vrede als de vraagstukken van internationaal recht voortdurend onder tafel blijven.
Sinds kort is in de Arbeidspartij Peretz de coming man. Hij heeft Peres verslagen. Afkomstig uit de vakbondshoek, probeert hij in de politiek andere dan oorlogszuchtige kreten te slaken. Hij spreekt over arm Israël. Hij wil vooral binnenslands een sociaal program. De armoede is een gevolg van de voortdurende bezetting van Palestijns land. Dat staat buiten kijf.

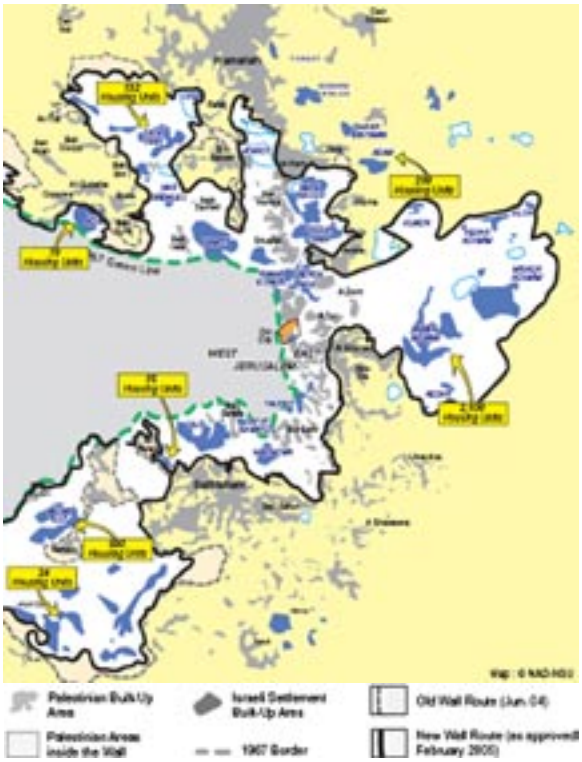

Ghetto's in Oost-Jerusalem. De Muur baant de weg voor verdere Israëlische bezetting, want er is opnieuw Palestijns land voor nodig, dat wordt onteigend en/of geannexeerd. Bijgaand kaartje laat de situatie rond Oost-Jerusalem zien. De Westelijke Jordaanoever wordt in tweeën gedeeld, zodat de 'levensvatbare Palestijnse staat' een onmogelijke zaak wordt. Zie het artikeltje 'Harde kritiek op Israël' op pagina 11 >

Defensie krijgt miljarden van de Verenigde Staten, maar de werklozen en armen in Israël zien er niets van. Zo raak je de Palestijnen als vijand niet kwijt. De bezetting blijft peperduur. Gaza werd niet in de laatste plaats ontruimd omdat het niet meer te betalen was. Maar, Peretz heeft nu al te maken met Windkracht Elf. Want hoe beëindig je in Israël de bezetting van Palestijns land? Heeft Peretz zonder dat wel armslag om een socialer politiek te ontplooien? Kan hij dat zonder de Verenigde Staten? Kan hij op het leger, dat in Israël ook een vorm van werkgelegenheid is, bezuinigen zonder de financiën van Israël aan te tasten? Dan moet hij de politiek ombuigen! Er kon in Israël wel eens meer dan een sympathieke vakbondsjongen nodig zijn voor koerswijzigingen. Ze zeggen wel eens dat de Palestijnen een Mandela nodig hebben, maar voor de Israëli's kan het toch ook geen kwaad. Peretz moet optornen tegen een tegenstander die Bush aan zijn zijde heeft.
Al eerder hebben veel goede democraten het strijdtoneel moeten verlaten: Abraham Burg, in het verleden parlementsvoorzitter, Mitzna, burgemeester van Haifa. Telkens blijken zij onmachtig Israëls buitenlandse politiek van koers te doen wijzigen. Zo blijven binnenlandse problemen onopgelost. Israël blijft slachtoffer van de Israëlische Defensie en haar liaison met het Pentagon. Sinds het einde van de Koude Oorlog is dat eerder een verbintenis die vrede in de weg staat dan bevordert.
Het Midden-Oosten, brandhaard als het is in de Strijd van de Verenigde Staten met de rest van de wereld, kent nogal wat militaire regimes. Het is een vorm van voortbestaan in de situatie van 'unbalance of power' die na het uiteenvallen van de Sovjet-Unie is ontstaan. Het verdraagt geen democratische ontwikkelingen. Ook Israël wordt er voor de eigen bevolking niet democratischer op. Wat de VS zo warm voor het Midden-Oosten bepleiten - het tot stand brengen van democratische processen - verandert in gebieden die onder haar invloed staan soms in het tegendeel. Dat is een paradox in de politiek en een dilemma voor de wereld. Wil er vrede komen, dan is snel een ander Israël nodig. Wachten kan niet langer.

Geheim EU-rapport

Harde kritiek op Israël

In een geheim, elf pagina's tellend, EU-rapport adviseren topdiplomaten van 25 Europese landen hun regeringen tot het nemen van maatregelen tegen Israël vanwege de dreigende annexatie van Oost-Jeruzalem. De Europese ministers van Buitenlandse Zaken willen het rapport geheim houden omdat publicatie de tot nu toe rustige bevolking van Oost-Jeruzalem zou kunnen radicaliseren.

Het rapport waarschuwt ook voor de razendsnelle uitbreiding van nederzettingen rond Jeruzalem. Samen met De Muur voltooien ze de afscheiding van Oost-Jeruzalem van de Westelijke Jordaanoever. Ook wordt de Westelijke Jordaanoever in tweeën gedeeld, wat in strijd is met plannen voor een *aaneengesloten* Palestijnse Staat. Wat Israël in Jeruzalem doet is in strijd met de Roadmap en in strijd met het Internationaal Recht. Ook de politiek inzake verblijfsvergunningen en identiteitsbewijzen voor Palestijnen voltooit de isolatie van Oost-Jeruzalem. De totstandkoming van een *tweestaten-oplossing* en een *levensvatbare Palestijnse Staat*, hangen af van een organische verbinding tussen Oost-Jeruzalem, Jericho en Ramallah. Voor de economie - Palestijnen verarmen met de dag - is een verbinding tussen Oost-Jeruzalem, Ramallah en Bethlehem onontbeerlijk.

Eén van de voorstellen in het rapport is het stoppen van de subsidies voor de aanleg van Israëlische weg- en spoorverbindingen die de annexatie bevorderen. Wat nu dreigt is onder andere dat Ma'ale Adumim met 30.000 kolonisten met zoveel land uitgebreid wordt dat het groter wordt dan Tel Aviv en zich kan uitbreiden naar Jericho. Het rapport stelt ook dat dit alles gebeurt onder de dekmantel van de ontruiming in Gaza. Het is de hardste kritiek van een Westers internationaal orgaan op de politiek van Israël in Oost-Jeruzalem sinds de Zesdaagse Oorlog van 1967.

Secret EU Report Launches Scathing Attack on Israel,
Donald Macintyre, 25-11-2005
Vertaling en bewerking:
Sonja van Wier

Brief aan de leden van de Tweede Kamer en Minister Kamp van Defensie

Operatie Enduring Freedom

Met afkeer heeft het Humanistisch Vredesberaad kennis genomen van nieuwe misdragingen van Amerikaanse soldaten gericht op de Afghaanse medemens in de bergen van Khandahar, via het TV-programma NOVA op 20 oktober. De schokkende beelden, waarop te zien is hoe Amerikaanse militairen op vernederende wijze de lichamen van overleden Afghaanse medemensen behandelen, passen niet bij een beschaafde samenleving die de VS en Europa pretenderen te zijn.

Uit gepubliceerde gegevens blijkt ook dat er het afgelopen jaar minimaal dertig Afghaanse gevangenen in Amerikaanse gevangenissen in Afghanistan, Bagdad, Guantanamo Bay en gevangenisboten in de Indische Oceaan zijn doodgemarteld, wat de veronderstelling bevestigt dat bovenstaand incident niet eenmalig is, maar een vast patroon van schending van oorlogsrecht lijkt te zijn. Daarnaast zullen velen met walging terugdenken aan de mensonterende foto's waarop beelden staan van vernederde Iraakse gevangenen door Amerikaanse militairen.

Sinds 2003 is de Nederlandse krijgsmacht betrokken bij het gewapende conflict genaamd: 'Operatie Enduring Freedom' (OEF), waar volgens de laatste gegevens 260 Nederlandse militairen in Afghanistan actief zijn en waarvoor een bijdrage van 217 miljoen euro is geschonken.
Op 22 april stelde minister Kamp de Tweede Kamer nog gerust over de toepassing van het oorlogsrecht voor de Krijgsmacht in Afghanistan waarbij hij verzekerde dat het 'Humanitaire oorlogsrecht' niet zal worden geschonden.

Door deelname aan 'OEF' echter, zal de Nederlandse krijgsmacht zich niet kunnen onttrekken aan de medeverantwoordelijkheid voor de handelingen van hun coalitiepartner de VS. Doordat de Nederlandse krijgsmacht meewerkt aan de arrestaties van verdachten in Afghanistan is zij direct betrokken bij de schendingen van het Humanitaire oorlogsrecht zoals boven vermeld. Waarlijk niet een feit om trots op te zijn.

Desondanks wordt op 4 november aan de Tweede Kamer gevraagd om het aantal militairen voor 'OEF' te verhogen. En heeft minister Kamp voorgesteld om Tomahawk kruisraketten aan te schaffen teneinde daadkrachtiger geweldsacties te ondernemen in bijvoorbeeld Afghanistan.

Naar aanleiding van het bovenstaande het volgende:
1. Het Humanistisch Vredesberaad is van mening dat deze gang van zaken onacceptabel is en dringt aan op terugtrekken van de Nederlandse krijgsmacht uit Afghanistan zodat zij niet verantwoordelijk kan worden gehouden voor de misdragingen van coalitiegenoot VS.
2. Het Humanistisch Vredesberaad is van mening dat het verzoek aan de Tweede Kamer om een vergroting van deelname aan 'OEF' moet worden ingetrokken.
3. Daarnaast is het Humanistisch Vredesberaad van mening dat de Nederlandse regering verplicht is om bij haar coalitiegenoot de VS aan te dringen op onmiddellijk stopzetten van de schendingen van de mensenrechten en het humanitaire oorlogsrecht en voor de overtreders hiervan een passende sanctie toe te passen.
Hierbij mag niet worden voorbijgegaan aan de hoogste verantwoordelijken in deze.
4. Ook dringt het Humanistisch Vredesberaad aan op een initiatief van de Nederlandse regering om met de coalitiegenoten in 'OEF' een overleg te starten dat is gericht op terugtrekken uit Afghanistan teneinde de bevolking haar autonomie terug te geven en het land de kans krijgt om een rechtstaat te worden.
5. De Nederlandse regering doet er vervolgens beter aan om belastinggelden te gebruiken om slachtoffers van de recente aardbeving te helpen aan onderdak, in plaats van extra uitgaven te besteden aan gewelddadige wapens als Tomahawk kruisraketten die alleen een vernietigende werking hebben.

Nu tòch kruisraketten! Waarom?

Op 14 oktober stemde de ministerraad in met het voorstel van minister Kamp van defensie om de marine een meer op land gerichte gevechtskracht te geven, onder meer door enkele fregatten uit te rusten met kruisraketten. In de Tweede Kamer stemde alleen de linkse oppositie tegen.

door KOOS DE BEUS _____

Herinnering aan de Hollanditis
Menigeen die de tachtiger jaren bewust heeft meegemaakt weet nog van de beroering die het plan om 48 kruisraketten met nucleaire lading in Woensdrecht te stationeren heeft teweeggebracht. Massale demonstraties in Amsterdam en Den Haag, meer dan drie miljoen handtekeningen tegen, enzovoort. Het Komitee Kruisraketten Nee trok niet alleen pacifisten/vredesactivisten aan, maar ook vele anderen die zich realiseerden dat je met een basis atoomraketten in je land ook doelwit kan worden. Enfin, ze zijn er toen tenslotte niet gekomen.

Het nù genomen besluit
Uit de NRC van 15 oktober: 'Behalve de in de Tweede Kamer omstreden aanschaf van maximaal dertig kruisraketten, behelzen de in de Marinestudie 2005 vastgelegde maatregelen ook de aanschaf van vier nieuwe patrouilleschepen, een nieuw multifunctioneel schip voor brandstofbevoorrading, versterking van de twee bataljons mariniers van 800 tot ongeveer 950 militairen elk en een aanpassing van vier onderzeeërs opdat deze beter zijn toegerust voor activiteiten in de buurt van een kust' en...'de vier nieuwe patrouilleschepen van 80 en 100 meter elk, worden eveneens toegerust om op land gerichte taken uit te voeren. Zo zullen zij tot honderd man troepen kunnen vervoeren'.
In de afgelopen tijd is minister Kamp veelvuldig aan de tand gevoeld over de argumenten om ook als klein land kruisraketten te willen aanschaffen. Ook over zijn wens om mee te kunnen doen in wat heet: 'Hoog in het gewelds-spectrum'.
De minister is niet moe geworden steeds weer te betogen om, in het belang van de internationale gemeenschap, mee te kunnen helpen elders op de aardbol conflicten uit de wereld te helpen. Naar zijn opvatting dragen we als land met één van de best georganiseerde en uitgeruste krijgsmachten, na die van de VS, Engeland, Frankrijk, in deze ook medeverantwoordelijkheid.

Toch resten vele vragen die doen twijfelen of er niet veel meer aan de hand is.

De analyse van Robert D. Kaplan
Kaplan is een Amerikaanse schrijver/journalist die zich intens bezighoudt met strategische kwesties, zoals Rob de Wijk bij ons. Hij is zeer bereisd, bezoekt bases, spreekt hoge officieren en ook mensen van strategische bureaus in Washington. In de NRC van 21 mei 2005 schreef hij een twee pagina's groot artikel onder de kop: '**We moeten ons voorbereiden op een koude oorlog tegen China**'. Hij schetste de ontwikkeling van China als supermacht. Naast een zachte macht, in de vorm van economische betrekkingen over de hele wereld, investeert het tevens in zowel diesel- als kernonderzeeërs, een duidelijk teken, dat naast de bescherming van de kustzone, ook uitbreiding van de invloedssfeer tot ver in de Grote Oceaan en daarbuiten in de bedoeling ligt.
Op zichzelf, aldus Kaplan, legitiem, maar er ontstaat wel een spanningsveld met de Amerikaanse aanwezigheid op het Aziatisch continentaal plat. Vanuit het hoofdkwartier in Honolulu beheert het Pacific Command (Pacom) niet alleen de Amerikaanse krijgsmacht van Oost-Afrika tot ver voorbij de datumgrens, maar worden ook allerlei strategische bilaterale betrekkingen rond China onderhouden. Door behoedzaam manoeuvreren zal het hopelijk niet tot een grote oorlog komen, maar waarschijnlijk wel tot een reeks patstellingen als in de Koude Oorlog. Dit kan voor komende decennia leiden tot een asymmetrisch kat en muisspel, maar wel van hoog niveau.
De huidige Amerikaanse vloot beschermt de zeeroutes, die de vrije handel, de globalisering mogelijk maken ze is tevens geschikt voor bombardementen op

land, aldus Kaplan.
Er dient zijns inziens hiernaast nog twee marines te worden ontwikkeld. Eén die geschikt is voor kustoperaties en één ter vergroting van de stealth capaciteit, dat wil zeggen voor geheime operaties. Aangepaste onderzeeërs zijn voor geheime operaties in zijn optiek zeer geschikt, zeker ook met het oog op de steeds opdringeriger media.
Het is opmerkelijk hoe de besluitvorming in Nederland over een meer op land gerichte marine hier naadloos op aansluit. Opmerkelijk is ook dat Kaplan pleit voor ondersteuning door een fundamenteel nieuw NAVO-bondgenootschap voor de vorming van een mondiale armada op de zeven zeeën.
Daarbij constateerde hij in mei: *'De Nederlanders, de Noren, de Duitsers en de Spanjaarden investeren dan ook fors in snelle met raketten bewapende schepen en in landingsplatformdocks en de Britten en Fransen steken geld in nieuwe vliegdekschepen'.*

Worden we wederom in een geopolitiek machtsspel meegetrokken?

Ligt aan het plotseling akkoord gaan van de CDA met de aanschaf een politieke deal ten grondslag?
Het CDA gaat akkoord met de aanschaf als de VVD geen steun geeft aan een voorstel voor referendumwetgeving dat juist in dezelfde week door GL, SP en PvdA bij minister Pechtold ingediend werd. De z.g. toezegging van Zalm over de financiering van de helikopters mist namelijk elke wettelijke basis.

Gezocht mensvriendelijke activisten *die Minister Kamp de effectiviteit van het 0-niveau geweldsspectrum willen laten zien.*

Wapenongein: *Minister Kamp, met een neutronenbom op de kop van je kruisraket heb je alles in één klap! Een gebouw-* ***en*** *mensvriendelijk wapen.*

Reynold Klooker

Het Joint Strike Fighter Project (2)

De bouw zal nu pas in 2013 volledig op stoom zijn. Overgewicht van één van de drie varianten waarin de JSF wordt gebouwd heeft de totale ontwikkeling flink opgehouden. Hoewel het probleem volgens Lockheed Martin inmiddels uit de wereld is geholpen zou het verbazen als de komende jaren niet nog andere tegenvallers het pad kruisen.
Hetzelfde lot heeft een ander Amerikaans gevechtsvliegtuig een paar jaar terug al getroffen. Het tien jaar eerder dan de JSF gestarte F/A-22 Raptor programma (eveneens van Lockheed Martin) laat zien hoe optimistische verkoopprognoses wel vaker naar beneden bijgesteld moeten worden. Van de oorspronkelijk geplande order van 750 vliegtuigen staan inmiddels, na 28 miljard in de ontwikkeling geïnvesteerd te hebben, nog maar 179 toestellen overeind. De JSF en de Raptor zijn inmiddels ook steeds meer concurrent van elkaar geworden: bezuinigingen op de één vergroten de kansen voor de ander.
En dan hebben we het nog niet eens gehad over projecten die de eindstreep helemaal niet halen. Na vele miljarden dollars gepompt te hebben in de Comanche, Amerika's nieuwste stealth gevechtshelikopter, trok het Pentagon begin 2004 de stekker uit het programma. "Helikoptervliegtuig" Osprey wacht na tientallen jaren ontwikkeling nog altijd een ongewisse toekomst. Wat deze programma's echter doet verschillen van de JSF is dat hun wortels veel dieper in de Koude Oorlog zitten en dat de militaire behoefte eraan goeddeels door de realiteit is ingehaald. Het compleet schrappen van de JSF is daarom waarschijnlijk niet zo snel aan de orde, maar de dreiging van sterk krimpende bestellingen is reëel.

Want in een ander opzicht wordt de JSF wel degelijk door de actualiteit voorbij gestreefd. Met de opmars van de onbemande vliegtuigen -vooral na 11 september 2001- heeft de bemande variant er een geduchte concurrent bij gekregen. Op het oorlogstoneel in Afghanistan en Irak zijn ze in staat gebleken op een veel minder risicovolle manier -geen eigen mensenlevens op het spel!- allerlei oorlogstaken te vervullen die voorheen door vliegtuigen met piloot werden verricht. Aanvankelijk was dat vooral veel spionagewerk (het doorseinen van beelden), maar inmiddels wordt ook steeds meer gebruik gemaakt van met raketten uitgeruste systemen. Zo liet een onbemande Predator van de CIA in november 2002 een Hellfire raket los op een auto en hun zes inzittenden in de woestijn van Jemen. Onder de doden bevond zich naar verluidt Ali Qaed Sinan al-Harthi, beschuldigd van betrokkenheid bij de aanslag op het Amerikaanse oorlogsschip USS Cole in oktober 2000 (9). Maanden daarvoor hadden dergelijke "targeted killings" Taliban leider Mullah Omar en Hezb-e-Islami krijgsheer Gulbuddin Hekmatyar nog gemist. Israël bezit waarschijnlijk nog wel de meeste ervaring op dit gebied, waar de luchtmacht de afgelopen paar jaar steeds meer moordaanslagen op Palestijnen op die manier is gaan uitvoeren. Deze nieuwste versie van een "schone oorlog" heeft hoe dan ook een grote vlucht genomen en dat zullen bemande jagers als de JSF en de F/A-22 de komende jaren gaan merken. Want waar de Predator nog een vrij lomp en traag vliegtuigje is, wordt nu uit alle macht gewerkt aan UCAV's (Unmanned Combat Aerial Vehicles) die met meer bewapening en grotere snelheid over langere afstanden kunnen opereren. In dat opzicht is in Nederland het parlement ook glashard voorgelogen, toen de regering bij haar JSF besluit meldde dat de ontwikkeling van UCAV's nog mijlenver achterliep op de JSF. Op de dag dat het Pentagon de JSF hoofdprijs aan Lockheed Martin toekende, kwam de Seattle Times met de voorspelling dat de JSF wel eens heel wat sneller ingehaald zou kunnen worden door Boeing's X-45 UCAV dan tot nu toe werd aangenomen (10). Eén van de redenen waarom de UCAV succesvoller zou kunnen blijken zijn de veel lagere kosten, niet alleen in de bouw, maar ook in het gebruik. Mede op basis daarvan schatte analist Byron Callan van consultancy bedrijf Merill Lynch toen al dat het uiteindelijke aantal verkochte JSF's wel eens meer dan de helft lager uit zou kunnen vallen dan de zesduizend waar mee wordt geschermd.
Dan zijn er nog twee andere factoren die maar zijdelings met de JSF te maken lijken te hebben, maar wel degelijk een rol van betekenis spelen. Allereerst is de voor de Amerikaanse neo-conservatieven onverwacht stroef lopende Irak oorlog in velerlei opzichten een blok aan het been. In dit verband is in elk geval van belang dat de Amerikaanse kosten van de bezetting -vier miljard dollar per maand!- vele malen hoger zijn dan voorzien. Bovendien is er nog geen enkel zicht op een spoedige terugtrekking van de troepen. Ondanks genereuze steun vanuit de volksvertegenwoordiging voor allerlei financiële noodposten, begint Irak inmiddels ook aan de budgettaire poten van de JSF te zagen. Daarnaast nopen de ervaringen in Irak tot andere prioriteiten zoals deugdelijk gepantserd materieel dat bestand is tegen

de roadside bommen van het Iraakse verzet. Gevechtsvliegtuigen spelen wat dat betreft een minder prominente rol.
Een andere budgettaire concurrent is de recente prijsexplosie van de olie. Het weekblad 'Aviation Week & Space Technology' schreef begin augustus dat defensieplanners hebben berekend dat de hoge olieprijzen de komende jaren het tekort op de defensiebegroting ongeveer zullen doen verdubbelen, van zes naar tien miljard dollar (11).
Zo is binnen een paar jaar tijd een veel minder rooskleurig beeld van de JSF boven water gekomen. En, met nog zeven jaar te gaan voordat de productie op volle toeren zal draaien is de kans groot dat de Amerikaanse JSF behoefte ruim onder de tweeduizend komt te liggen. Dat betekent hogere gemiddelde kosten en dus een duurdere stukprijs, wat op zijn beurt weer zal leiden tot minder buitenlandse interesse en dus een lagere te verwachten internationale afname van de JSF. Kortom: ook flink minder orders voor de Nederlandse industrie dan de 8 miljard dollar die Lockheed Martin voorspiegelt.
Dat is allemaal ook weer niet zo heel verbazingwekkend: vrijwel geen enkel defensieproject blijkt aan het einde van de rit voordeliger te zijn dan oorspronkelijk gepland. Dat zelfde geldt voor de voorgespiegelde werkg elegenheidseffecten. Helaas blijken politici maar al te ontvankelijk voor de snelle verkooppraat waarmee een wapenproject aan de man of vrouw gebracht wordt. Hier in Nederland lieten juist CDA en VVD zich in 2002 overtuigen door de ronkende verhalen over miljardenomzetten voor de Nederlandse industrie. Waarom anders niet nog een jaar of zes gewacht tot het moment van eventuele vervanging van de F-16 pas werkelijk aan de orde was geweest? Zeker nu de JSF pas jaren later dan voorzien voor afname gereed zal zijn blijkt alle haast van toen om mee te willen zich nu tegen dat besluit te keren, omdat daarmee alle andere opties zijn afgesloten.
Nederland zit financieel al zo diep in het JSF moeras dat teruggaan, hoewel het verstandigst, politiek gezien uiterst onwaarschijnlijk is. Met de onvoorwaardelijke steun van CDA, VVD, ChristenUnie, SGP en LPF kan alleen de val van dit kabinet en dus verkiezingen nog zand in de machine strooien. Maar zelfs dan is het de vraag of enig komend kabinet nog afstand zal durven nemen van een project waar al honderden miljoenen euro's overheidsgeld in zijn gestoken.
Gezien het feit dat de aanschaf van een nieuw gevechtsvliegtuig zeker bij de grote partijen -PvdA incluis- niet ter discussie staat is het verzet van PvdA-ers Timmermans en Blom, hoe dapper dat op het eerste gezicht misschien ook lijkt, een tamelijk uitzichtloze. Andere potentiële gegadigden als de Eurofighter of de Franse Rafale zijn alleen voor principiële aanhangers van een "onafhankelijke" Europese militaire koers een reële optie. Voordeliger zal hun aanschaf waarschijnlijk nooit meer worden. Al diegenen die geen enkele behoefte hebben aan dergelijk wapentuig - en dat zijn er getuige de diverse opiniepolls best nogal wat - moeten vooralsnog de illusie van een volksrevolutie òf een kabinetsmeerderheid van SP en GroenLinks koesteren. Dat moet dan wel gebeuren vóór eind volgend jaar, het moment waarop definitief besloten zal worden over de opvolger van de Nederlandse F-16. Alleen bij een geheel andere defensiepolitieke koers, zonder offensief interventiematerieel en zonder NAVO kernwapentaken (12), kan een afscheid van de JSF nog daadwerkelijk tot de mogelijkheden behoren. In dat geval weegt namelijk het weggegooide JSF contributiegeld ruimschoots op tegen de bespaarde miljardenaanschaf! Tot die tijd is het een kwestie van tandenknarsend toezien hoe langzaam maar zeker de JSF een peperdure militaire realiteit wordt.

Noten
9. AP, "U.S. kills al-Qaeda suspects in Yemen", 5 november 2002, www.usatoday.com/news/world/2002-11-04-yemen-explosion_x.htm
10. David Bowermaster, "Boeing's pilotless fighter could make JSF obsolete", Seattle Times, 26 oktober 2001.
11. Amy Butler, "USAF fuel costs blowout cuts weapons research funding", Aviation Week & Space Technology, 8 augustus 2005.
12. De JSF neemt de kernwapentaak over van de F-16's die nu op vliegbasis Volkel in NoordBrabant zijn gestationeerd.
Frank Slijper

Dit artikel is eerder verschenen in een kleintje muurkrant (augustus 2005)

Het LBVO vredessymposium 2005 > Foto's: Anja Meulenbelt

Oorlog & vrede: liggen de rollen al vast?

VN-Veiligheidsraad resolutie 1325 in de schijnwerpers

In de Universiteit voor Humanistiek te Utrecht werd op 5 november 2005 een dag lang gediscussieerd over de rol van vrouwen in het proces van oorlog en vrede. Aanleiding hiervoor was de vijfde verjaardag van resolutie 1325, waarin de Veiligheidsraad afspraken met haar leden maakte over betrokkenheid van vrouwen in de verschillende fasen van oorlog. Tijdens de oorlog, in het vredesproces en bij de wederopbouw hebben vrouwen als slachtoffers, burgers en opbouwers een wezenlijke en eigen rol. De centrale vraag was: hoever is de implementatie van deze resolutie?

door ANJO KERKHOFS _____

LBVO vredessymposium 2005

Het jaarlijkse vredessymposium van het Landelijk Beraad Vredesorganisaties (LBVO) is een van de kerntaken van het beraad dat door achttien vredesorganisaties wordt gevormd. Deze keer hebben Vrouwen voor Vrede, WILPF en het Humanistisch Vredesberaad samengewerkt met het Platform Vrouwen en Duurzame Vrede om deze dag vorm te geven. Dagvoorzitter Adrienne van Melle schetste bij de opening de rol van vrouwen binnen de VN, die al dateert vanaf de oprichting in 1945. Dit blijkt uit het bestaan van de Commissie voor de Rechtspositie van de Vrouw, het anti-discriminatieverdrag en de drie opeenvolgende Wereldvrouwenconferenties in Nairobi, Kopenhagen en Beijing. De positie van de vrouw is vooral in Derde Wereld-landen een groot probleem. Het aanvaarden van resolutie 1325 door de Veiligheidsraad op 31 oktober 2000 was daarom een heugelijke gebeurtenis.

Rol van resolutie 1325 in Nederland

Over de betekenis van resolutie 1325 voor de Nederlandse samenleving, overheid en NGO's, hield Immanuël Korthals Altes een inleiding. Als ervaringsdeskundige werd hij door het Ministerie van SZW gevraagd zitting te nemen in de Taskforce "Vrouwen, Veiligheid en Conflict". Deze taskforce werd voor een termijn van drie jaren ingesteld als gevolg van resolutie 1325 en stelt zich tot doel op internationaal niveau de rol van vrouwen te vergroten in conflictpreventie, conflictoplossing en op het terrein van naoorlogse wederopbouw. Korthals Altes vroeg zich af of er in Nederland conflictgebieden zijn. Hij bevestigde deze vraag in de ruime opvatting, met voorbeelden zoals de onrust in de buitenwijken van Parijs en het geweld rond voetbalwedstrijden. "Wat is de rol van resolutie 1325 voor de Nederlandse samenleving?" vroeg hij zich af: "Een grotere rol voor vrouwelijke supporters bij het in toom houden van voetbalhooligans?" Voor de Nederlandse overheid ligt er een duidelijke rol, een rol die sterker geworden is door het actieprogramma, dat Kofi Annan, Secretaris-Generaal van de VN, op 10 oktober 2005 presenteerde. Terwijl de basis voor Veiligheidsraadresolutie 1325 in 1995 in Beijing werd gelegd en de resolutie aangenomen in 2000. In het 58 pagina's tellende actieplan staat dat de overheid in overleg moet treden met NGO's die op hun beurt worden gestimuleerd tot actie en kritisch volgen van overheid. De Taskforce Vrouwen, Veiligheid en Conflict kan hierbij eventueel een rol spelen: NGO's hebben problemen om toegang te krijgen tot overheden. In het VN-actieplan staan niet alleen loze woorden, er staan ook planningen in. De rol van vrouwen-NGO's moet heel duidelijk worden vergroot. Kernpunt is dat de overheid op basis van een actieplan zich meer moet bemoeien met NGO's, meer middelen beschikbaar stelt en meer aandacht besteedt in de samenleving aan de resolutie. Korthals Altes suggereert dat het budget kan komen van Defensie, BUZA of SWZ. De Taskforce zou faciliterend kunnen zijn. Binnen de Taskforce is er nog geen discussie geweest over het actieplan, maar Korthals Altes ziet wel een rol weggelegd voor de Taskforce.

Wat betekent resolutie 1325 voor vrouwen in conflictgebieden?

Sahro Mohamed (uit Somalië), die een opleiding antropologie/sociologie volgt, is actief als tolk, vertaler en bestuurslid bij United Network of Young Peacebuilders in Den Haag. Voor haar inzet voor Afrikaanse vluchtelingen en kinderen, vrouwenrechten en de afschaffing van vrouwenbesnijdenis werd zij meermalen gelauwerd. Afkomstig uit een conflictgebied was ze getuige van veel (persoonlijk) geweld en vroeg zij zich af welke betekenis verschillende begrippen hadden. "Wat is vrede, wat is geweld, wat zijn vrouwenrechten? Wat betekenen de mooie woorden inde praktijk?". In Somalië zijn er nauwelijks woorden voor vrede en vrouwenrechten. Wat heeft een meisje van zeven aan vrede? Soms wordt geweld verdedigd als gevolg van culturele en/of religieuze praktijken. Het gezicht van de oorlog is vrouwelijk en wat doen leiders daaraan? In Somalië is het cultureel aanvaard dat mannen hun vrouwen slaan en ook genitale verminking wordt aanvaard. Toch hebben de regeringen van landen die deze praktijken aanvaardbaar vinden, getekend voor resolutie 1325! Verkrachting van jonge meisjes wordt goed gemaakt door een huwelijk met de verkrachter. Bij gevechten tussen clans is verkrachting een wapen, vooral jonge meisjes zijn slachtoffer, want dat is erger. Veel vrouwen kennen resolutie 1325 niet, regeringen aanvaarden een resolutie, vrouwen spelen daarbij geen rol. Vrouwen kennen hun rechten niet. Hoe zou daarin verandering moeten komen? Nu zitten er drie vrouwen in het Somalische parlement, zij hebben de plicht om vrouwen voor te lichten. Bij huiselijk geweld wordt er verschil gemaakt, slaan wordt niet als misdrijf beschouwd. Vrouwen met macht in de VN en in de civil

society moeten meer doen voor vrouwen in conflictgebieden, vooral voor vrouwen in de sub Sahara. Wat te doen met rechten op papier? Het concept *accountability* van de overheid is zeer belangrijk. Ook de Nederlandse regering heeft de plicht om in te grijpen. Peacekeepers die rechten van vrouwen schenden, worden nu niet voor het gerecht gebracht, maar dat zou wel moeten. Veel mannen die vrouwen hebben misbruikt worden niet vervolgd, zie Rwanda en Sierra Leone; een vrouw die onrecht claimt wordt gezien als een *white woman*, een feminist.

Wat betekent de resolutie voor de verhouding tussen mannen en vrouwen?
Anja Meulenbelt (senator voor de SP, ontwikkelingssamenwerking, docente, feministisch schrijfster en activiste) is voorzitter van de Stichting Kifaia, die zicht richt op het verlenen van hulp aan gehandicapten in de Gazastrook en is actief in de Stichting Admira, die bijstand verleent aan vrouwen die slachtoffer waren van oorlog en seksueel geweld. Meulenbelt weet nog niet welke werking de resolutie zal hebben, ook niet welke uitwerking op mannen en vrouwen, want de vraag is op welke mannen en vrouwen. Een resolutie kan niet op alle mannen en vrouwen dezelfde uitwerking hebben. Meer macht voor vrouwen is niet per definitie goed. Het is wel van belang dat vrouwen meer aandacht krijgen, vrouwen als verzorgers moeten meer aandacht en macht krijgen. Over de rol van vrouwen wordt weinig gesproken, bijvoorbeeld over de rol van vrouwen in de Tweede Wereldoorlog als koeriersters of over vrouwen met onderduikers. Tijdens haar werk in Servië en Kroatië heeft ze ervaren dat je verkrachte vrouwen niet 'los' kan behandelen, de rest van de samenleving kun je niet buiten beschouwing laten. Om vrouwen te helpen moet je met mannen werken. Na oorlog wordt de situatie niet automatisch normaal, na conflict is er meer kans op geweld in huis. Kennis over de trauma's van de daders zijn ook van belang om de situatie te verbeteren. Bij het conflict tussen Israël en Palestina heb je geweldige vrouwengroepen, maar aan de andere kant heb je ook vrouwen met kinderen in kleine nederzettingen, die overtuigde kolonisten zijn en hun kinderen opofferen, onder het motto 'anders hebben de Arabieren alles'. Ook aan Palestijnse kant heb je meerdere kanten. De situatie wordt zo overheerst door de bezetting dat vrouwenorganisaties voor vrede niet heel erg actief zijn. Vrouwen zijn echter weer heel actief aan het emanciperen om te overleven, te werken. In dit conflict hoor je aan Palestijnse kant niemand over resolutie 1325, er zijn andere Veiligheidsraadresoluties die meer van belang zijn om eerst opgepakt te worden. Vrouwen moeten meer evenredig aanwezig zijn vindt Meulenbelt, zij heeft geen principieel bezwaar tegen vrouwen in het leger, of vrouwen aan de top, maar of dat helpt blijft voor haar een vraag. Het gaat niet om meer vrouwen ergens, maar om wat ze doen. Wel is aandacht voor vrouwen als slachtoffer en als opbouwer na het conflict noodzakelijk. Als je spreekt over emancipatie, heb je het over vechten voor reproductieve rechten (meer dan alleen over gezondheid), armoedebestrijding moet meer door vrouwen gebeuren, microkredieten zijn een uitvinding, geld voor verzorgers. De vraag is of dit alles onder resolutie 1325 valt.

Taak en praktijk van de Taskforce
Na hun inleidingen reageerden de sprekers op elkaar. Mohamed vroeg aan Korthals Altes naar de plannen van de Taskforce voor vrouwen in Somalië. Waarop hij antwoordde dat de taskforce niet bezig is met één land, maar in algemeenheid houdt men in de gaten wat er gebeurt in meerdere landen zoals Cyprus, Zuid-Oost-Europa (Balkan), Afrika, Midden-Oosten. In Afrika wordt niet één specifiek land gevolgd, als er een verzoek komt om iets specifiek te doen, wordt dit bekeken door de Taskforce. Volgens Mohamed is Somalië sinds de komst van de vredesmissie in 1993 vergeten door de internationale wereld. Waarop Korthals Altes reageerde dat de acht mensen van de Taskforce zich niet op alle conflictgebieden kunnen focussen. "Niet alleen Somalië is vergeten, ook in Europa gebeurt er nu niets meer voor voormalig Joegoslavië, nu gaat het geld naar Irak en Afghanistan. Zo werkt de internationale politiek."
In zijn reactie op Meulenbelt vindt Korthals Altes dat een leger nodig blijft. Meulenbelt stelt dat een aantal dingen specifiek zijn voor bepaalde landen en sommige dingen overeen komen. Echt effectief kun je echter pas zijn als je specifiek naar een land kijkt. Zij sluit daarmee aan op Mohamed, kijk naar de plaatselijke cultuur, hoe mobiliseer je mensen ter plaatse? Begin uit het specifieke om naar het algemene toe te werken en niets andersom.
Korthals Altes betoogt dat er wordt gesproken over emancipatie en over verkrachte vrouwen, maar er worden ook mannen verkracht. Het emanciperen van vrouwen is niet voldoende, mannen moeten ook geëmancipeerd worden. Dit mist hij in de meeste programma's, in de Taskforce heeft hij dit punt op de agenda geplaatst.
Mohamed stelt dat je in Afrika niet spreekt over feminisme, maar over *womenism*, een term die door vrouwen in Afrika ontwikkeld is en die zich afzet tegen feminisme, dat als 'wit' wordt gezien. Vrouwen herdefiniëren hun vrouwzijn, zij benadrukken hun rol als moeder en verzorger, niet als de gelijke van de man.

Resolutie 1325, ontwikkelingssamenwerking en mensenrechten
Na een creatief intermezzo was er ruimte voor een plenaire discussie onder leiding van Janne Poort-van Eeden. Een panel gevormd door Liesbeth van der Hoogte (Projecten / Zuid-Amerika van Novib), Isabelle Geuskens (Women Peacemakers Program voor IFOR), Varina Tjon A Ten (lid Tweede Kamer PvdA, ontwikkelingssamenwerking) en de eerder genoemde inleiders, boog zich over drie praktijkvragen:
a. Waarom lijkt resolutie 1325 voornamelijk een papieren constructie?
b. Waarom lijkt resolutie 1325 een vrouwen-

aangelegenheid?
c. Hoe komt het dat vrouwen niet van de ene op de andere dag sterker bezig zijn? Hierna volgt een compilatie van opmerkingen van deelnemers.

Vrouwenrechten gaan iedereen aan en dus ook ontwikkelingsorganisaties. Men richt zich vanuit deze organisaties niet alleen op de implementatie van resolutie 1325, maar op een breder kader van vrouwenrechten. De resolutie was niet nodig geweest, als aan alle mensenrechtenverdragen was voldaan. Geweld tegen vrouwen wordt gebruikt om sociale normen op te leggen, om gemeenschappen te straffen, en vrouwen worden erop aan gekeken dat ze verkracht zijn. Het lichaam van vrouwen wordt gebruikt als slagveld. Staten en gewapende groepen hebben daarbij een verantwoordelijkheid, staten moeten straffen opleggen, maar zij zelf zijn ook dader en hebben dus een dubbele verantwoordelijkheid. Staten kunnen aansprakelijk worden gesteld voor geweld tegen vrouwen, omdat zij mensenrechtenverdragen ondertekend hebben. Ook mannen zijn slachtoffer van gendergerelateerd geweld. De straffeloosheid moet aan de kaak worden gesteld. Mensenrechten zijn ook vrouwenrechten, maar vrouwen word en als voetnoot beschouwd bij het beleid van wederopbouw na een conflict. Hoe zorg je ervoor dat vrouwen die tijdens een conflict belangrijke rollen vervulden, aan de onderhandelingstafel komen, hoe doorbreek je na een conflict de rollen. Vrouwen (gehandicapte extra) zijn kwetsbaar en moeten apart behandeld worden. Ook voor getraumatiseerde vrouwen is geen beleid. De Nederlandse regering moet meer geld ter beschikking stellen voor traumaverwerking.

Hoe aan te pakken?
Er moet niet alleen gesproken worden over beleid, er moet ook iets gebeuren. Ondersteunen van veranderingen van vrouwen is gewenst. Reeds bestaand beleid dient serieus genomen worden. Het VN-actieplan biedt een basis voor over en weer aandacht tussen overheid en NGO's. Hierbij dienen ook volksvertegenwoordigers een rol spelen. Bestook hen met berichten en blijf volhouden. Volgens sommigen is de resolutie vrijblijvend. Internationale rechtsregels (artikel 9) worden genoemd, maar waar zijn die vastgelegd en wat is hierbij de rol van het Internationale Strafhof (ICC)? De regels liggen vast in internationale verdragen. Het ICC kan de aangeklaagden aanspreken op geweld tegen vrouwen, dit is een misdrijf volgens de Rome-statuten. Na een aanklacht kan een veroordeling volgen, dus geen vrijblijvendheid. Staten vergeten de verdragen die ze ondertekend hebben, als het hen zo uitkomt. Als een dader van zo'n misdrijf in de regering komt, verkrijgt zo iemand immuniteit, wat niet aanvaardbaar is. In het VN-actieplan staat dat deze immuniteit dient te worden opgeheven om tot vervolging te kunnen komen, dit dient in nationale wetgeving te worden vastgelegd!
Er wordt veel van NGO's verwacht, maar zonder geld is weinig te doen. Daarbij vormen de vele regeltjes een drempel op bij subsidieaanvragen, waar blijven de overheden, welk voorbeeld geeft de VN waar slechts vier vrouwen op dit terrein werken?
Is er genoeg samenwerking tussen NGO's, is er analyse? Bij het onderwerp moeten meer mannen worden betrokken, samen kunnen de problemen opgelost worden. Media-aandacht zou helpen, maar het onderwerp is niet 'in'.
De daderhulpverlening wordt ook gezien als probleem. Mannen die in een conflict hebben gevochten, moeten daarvoor gestraft worden, maar zijn soms ook slachtoffer en hebben dan hulp nodig. Eerst was er wel aandacht voor deze vorm van hulpverlening, maar nu steeds minder. Getraumatiseerde mannen brengen de oorlog weer in huis. Maar hulpverlening aan daders is impopulair want a) mannen komen moeilijk met hun problemen naar buiten en b) overheden geven niet graag toe dat oorlog ook na de oorlog nog veel slachtoffers maakt. Over het algemeen bestaat er weinig informatie over oorlogstrauma's en de gevolgen, men is vaak bezig de volgende oorlog al weer voor te bereiden. In Macedonië is men bezig geweest om mannen bij elkaar te krijgen om NGO's opgericht te krijgen met als doel de emancipatie van de man. De cultuur werkt tegen dit idee, er het zal drie generaties duren eer er sprake is van mannenemancipatie.
Begin 2006 komt er een bijeenkomst tussen NGO's en de Taskforce, het VN-actieplan kan het onderwerp van de bijeenkomst zijn. Jaren geleden liep Nederland voorop om vrouwen en gender op de internationale agenda te plaatsen, nu is er meer aandacht nodig voor de uitwerking van het beleid op mannen en vrouwen. Er is training van militairen nodig (ook blauwhelmen), er moet genderbewustzijn tot stand worden gebracht. Defensie heeft een eigen actieplan om het uit te zenden personeel voor te bereiden op het terrein van resolutie 1325, de eerste rapportage over dit beleid is al af. Vluchtelingenvrouwen in Nederland moeten geïnformeerd en betrokken worden bij resolutie 1325. Traumatisering en onwetendheid is in hun nadeel, de Nederlandse vredesbeweging moet hierbij een rol spelen.

Het doel van dit symposium: resolutie 1325 in de schijnwerpers, is ondanks inspanningen mislukt, aangezien er beduidend meer vrouwen aanwezig waren dan mannen. Desondanks is er veel informatie verspreid over de resolutie en de Taskforce. Nu nog het VN-actie plan aan de man en de vrouw brengen!

Meer informatie, een bloemlezing en een uitgebreider verslag:
www.vrouwenvoorvrede.nl of
www.humanistischvredesberaad.nl

(ingekort door redactie)

Tijdens het vredessymposium over 'Vrouwen, vrede en veiligheid, resolutie 1325' werden enkele aspecten belicht over de situatie van vrouwen in oorlogsgebieden. Daarbij kwam ook het gedrag van getraumatiseerde soldaten aan de orde. Dat oorlog veel slachtoffers maakt zal bekend zijn, maar dat huiselijk geweld daarvan een secondair gevolg is, zullen niet velen weten. De opvang van vrouwen in deze situatie kan een pleistertje zijn op een heel grote wond, maar zelfstandigheid zal de start kunnen zijn van de wederopbouw van het zwaar beschadigde Afghanistan. Deze zomer had Barbara Smedema een vraaggesprek met Janny Beekman. Onderstaand essay, ingekort door redactie, werd haar verhaal. (A.P.)

Vrouwenhuis in Kabul

Binnenkort zal het eerste vrouwenopvanghuis in Afghanistan geopend worden, als het aan Janny Beekman van Vrouwen voor Vrede ligt. Het huis kan geopend worden zodra er voldoende donateurs gevonden zijn om het huis financieel te ondersteunen. In het huis is plaats voor twintig vrouwen met hun kinderen.

door BARBARA SMEDEMA ____

Vrouwen in Afghanistan hebben het niet gemakkelijk, in de heersende stammentraditie eisen mannelijke familieleden alle zeggenschap op, zelfs in moderne gezinnen. De familie is heel belangrijk, het is het sociale vangnet. Zonder sociaal-economisch netwerk kunnen vrouwen niet overleven, of worden ze de prostitutie ingedreven. Volgens Janny Beekhuis mogen vrouwen zelfs geen winkel hebben, ook niet in Kabul. "Ik heb één vrouw met een bakkerij gezien in Kabul, dat was zeldzaam. Na de invasie van de Russen in Afghanistan was er voortdurend oorlog. De cultuur is toen 20.000 stappen achteruit gehold." Vrouwen zijn op dit moment wel heel actief om zich te organiseren en hun positie te verbeteren. Ze willen met en naast mannen de maatschappij weer opbouwen. Er zijn natuurlijk ook mannen die dit willen, maar voor hen is het ook niet gemakkelijk om zich uit te spreken.

Locatie en opzet

Het zou onmogelijk zijn om buiten de stad Kabul een vrouwenhuis op te zetten. Afghanistan is nog steeds geen veilig land om alleen doorheen te reizen. Janny heeft zonder burqa buiten Kabul gereisd, maar dat kon alleen vanwege de invloedrijke positie van de vader van het gezin waar ze logeerde en de aanwezigheid van de ISAF (internationale stabilisatiemacht). Maar: "Karzai heeft geen zeggenschap over de rest van Afghanistan. De Afghanen noemen hem ook wel de president van Kabul". Buiten Kabul zijn de Taliban, of de Noordelijke Alliantie de baas. Beide groepen hebben weinig op met vrouwenrechten. In Ghazni, een stad 100 km ten zuiden van Kabul, worden meisjes die naar school gaan regelmatig aangevallen door de Taliban. Niet zo lang geleden is een Italiaanse vrouw die voor een NGO werkte doodgeschoten door de Taliban omdat ze weigerde een burqa aan te trekken.

In de Vrouwentuin, een ommuurde tuin in Kabul waar alleen vrouwen mogen komen en zichzelf kunnen zijn, ontmoette Janny drie vrouwen. Deze vrouwen vonden dat er nu iets moest gebeuren voor vrouwen die vanwege geweld weg willen bij hun partner. Het UNHCR wilde tenten ter beschikking stellen voor de opvang van vrouwen, maar dat was geen oplossing vond Janny: "veel te koud in de winter en te gevaarlijk". Een huis dat vanuit Nederland financieel wordt ondersteund en begeleid, zal worden gerealiseerd en bestuurd door vrouwen uit Afghanistan, werd het uiteindelijke gezamenlijke plan. "We hebben besloten om laagdrempelig te beginnen en om vrouwen op te vangen die geen sociaal-economisch vangnet hebben: weduwen en teruggekeerde vluchtelingen uit Pakistan. Als het huis geaccepteerd is, zullen er ook mishandelde vrouwen opgevangen worden. Op dit moment is dat een te groot risico, het zou het voortbestaan van het huis bedreigen." Aldus Beekman. Een belangrijk doel van het vrouwenhuis is het ontwikkelen van een bewustwordingsproces over de positie van vrouwen. Het doel is dat het huis over vier jaar zelfvoorzienend is. De vrouwen zullen leren om zich zelfstandig staande te houden en andere vrouwenhuizen in de toekomst op te richten. Vanuit Nederland zal begeleiding zijn door de Stichting Nahid uit Onderdam. Deze stichting is vernoemd naar Nahid, een scholiere die, volgens verhalen, werd doodgeschoten tijdens een protestdemonstratie door Russische soldaten. Iedereen in Afghanistan kent haar en zij gaf de vrouwen en meisjes kracht en moed.

Steun of informatie:
janny.beekman@home.nl
0595-572595

---

door Martin Broek, Campagne tegen Wapenhandel, Dutch Campaign Against Weapon Trade, Anna Spenglerstraat 71, 1054 NH Amsterdam, 020 6164684, amokmar@antenna.nl www.stopwapenhandel.org www.stoparmstrade.org

Marktplaats.eu: marinebouw

Buiten protesteerden demonstranten tegen de NIID bijeenkomst met de titel marktplaats.eu. Op spandoeken staat 'Geen JSF', 'wapenhandel=moordhandel,' etc. Binnen sprak staatssecretaris Van der Knaap over de kansen die Europa de Nederlandse defensie-industrie te bieden heeft. Hij stond daarbij uitgebreid stil bij de marinebouw in Europa. Een paar opmerkingen uit zijn betoog: de Europese marinewerven kampen met overcapaciteit; in ieder land wordt marinebouw gezien als nationaal belang en elk land steunt zijn werven; en in de VS is de marine-industrie geconcentreerd en in Europa verbrokkeld. Hij pleit Europa wijd voor een verdere samenwerking, volgens het EADS model. (EADS is de Frans/Duits/Spaanse luchtvaartonderneming, met zijn administratieve hoofdvestiging in Amsterdam.) Overaanbod in Europa, de VS die zichzelf bedruipt en overheidsgeld om een nationaal belang te steunen. Dat moet leiden tot het zoeken van markten buiten Europa, met hulp van de staat. Met andere woorden wapenhandel naar het Zuiden.

Marktplaats.eu: VS versus EU

Verder gaat Van der Knaap zeer uitgebreid in op de JSF. Tijdens marktplaats.eu? Ja, immers het vliegtuig heeft "een Europees tintje," omdat er een aantal Europese landen aan mee doet. Dat daarmee een Europese militaire luchtvaartindustrie (goed voor 50% van de militaire productie) een flink aantal Europese klanten mist, noemt hij niet. Kritiek op de trage Europese besluitvorming maakt wel deel uit van zijn toespraak, maar de maatregelen die de VS neemt om zijn eigen industrie te beschermen blijven buiten beschouwing. Nederland houdt meer van Washington, dan van Berlijn en Parijs. Brussel is alleen nodig daar waar Nederland letterlijk de boot dreigt te missen. Dat de grootste Nederlandse defensieonderneming, Thales, in Franse handen is, was in zijn toespraak niet te beluisteren. Thales Nederland is een van de bedrijven die kritisch is ten opzichte van het militaire industriebeleid van de VS. Van de Nederlandse regering hoeven ze geen steun te verwachten. De nadruk in Nederland blijft liggen op samenwerking met de grote broer aan de overkant van de Oceaan. Dat Nederland daardoor mee werkt aan de ontwikkeling en productie van wapens die ingezet worden bij de onrechtmatige oorlogen die Bush en Co. voeren is bijzaak. Op defensiegebied zijn de Regering en NIID veel vernietigender voor het Europese project, waar een eigen defensieorganisatie onder valt, dan bijvoorbeeld GrondwetNee of de Campagne tegen Wapenhandel. Voor de Nederlandse scheepsbouwindustrie lijkt me dat geen pré als ze met werven in Duitsland en Frankrijk moet overleggen over verdere samenwerking. "Marktplaats.eu, hoezo?", was mijn eerste reactie toen ik de titel van het NIID congres hoorde. De naam is echter zeer goed gekozen. Voor Nederland is Europa een markt waar ze haar graantje mee wil pikken, terwijl ze politiek aanvleit tegen het Pentagon en Capitol Hill. Betekent dit dat we de Europees gerichte wapenindustrie moeten steunen of een Europees leger? Nee, want ook van de Europees gerichte wapenindustrie kunnen we niet verwachten dat ze gaan voor een sociaal en rechtvaardig Europa, binnen en buiten zijn grenzen.

Doorvoer

Momenteel wordt een nieuwe Europese gedragscode wapenuitvoer besproken. De code wordt hier en daar aangescherpt, maar wordt nog steeds niet bindend. Een bepaling uit de Code maakt duidelijk dat wapenexporten in Europa wel als probleem worden gezien, maar dat er Europese overheden zijn die dit liever niet vertalen in concreet beleid. Bijvoorbeeld op het gebied van de - voor Nederland 'distributieland' zo belangrijke - doorvoer stelt de Code dat een vergunning aangevraagd moet worden, maar dat de basis daarvoor nationale wetgeving is. Dat betekent dat doorvoer wel genoemd wordt, maar zonder enige consequentie. Zo kan een land als Nederland minder strikte regels bij doorvoer blijven hanteren dan Frankrijk.

De neo-conservatieve revolutie?

HANS FEDDEMA

Er is weer heel wat actualiteit op het terrein van vrede, buitenlands en binnenslands. Bijvoorbeeld het nieuws dat de Amerikanen bij de belegering van Falluja witte fosfor gebruikten en dat nog toegeven ook. Of dat in de VS de weerstand tegen de oorlog in Irak van president Bush erg aan het toenemen is, zelfs onder Republikeinse senatoren. De steun voor de neoconservatieve revolutie het Midden-Oosten te willen 'bevrijden' met bommen, is aan het afbrokkelen. Robert Fisk spreekt van de 'mislukte missie in Irak' in zijn boek 'De grote beschavingsoorlog'. Hij wijst daarin op de parallel van 1917, toen een Brits invasieleger in Bagdad ook arriveerde met de proclamatie:"We komen hier niet als bezetters, maar als bevrijders".

Trouwens Napoleon viel ooit met een analoge proclamatie Egypte binnen, namelijk dit land te komen bevrijden van onderdrukkende pasja's. Zich rechtvaardigen heet dat. Die retoriek is er tevens voor het thuisfront, dat er dan meestal voor enige tijd intuint. Zoals door de mythe, dat ons leger er louter is voor vredesoperaties, totdat dit ineens moet worden voorzien van kruisraketten. Retoriek wordt helaas vaak te laat doorgeprikt. In Irak gebeurde dat, doordat die bezetting aan het toen bijna ten dode opgeschreven Al-Qaida met haar zieke leider Osama bin Laden, juist een enorme nieuwe kans gaf.

Beleidsontmaskering ook door de recente onlusten in Frankrijk. Tevens voor islamofoben bij ons als Leon de Winter en Ephimenco, die in hun kritiek op onze multiculturele samenleving en het poldermodel steeds aankwamen met het seculiere en meer centralistische Frankrijk als lichtend voorbeeld. Soms is er ook een door de mand vallen door eigen toedoen in directe zin. Zo dreigde iemand van de groep van acht (of zeven, nu Paul Scheffer zich er onlangs uit terugtrok) islamofoben, waar ik het al eens eerder over had, mij met zijn advocaat over een artikel van me, dat Het Parool van de wat uitdagende titel 'Een stel gevaarlijke islamofoben' voorzag. Liever niet als groep naar buiten te willen komen begrijp ik, maar als het strijden voor het vrije woord je vooral verbindt, lijkt het een eerste vereiste daarin ook zelf consistent te zijn. De dreiging kwam niet van Jaffe Vink die met Leon de Winter en de arabist Hans Jansen de kern vormen van deze groep rondom Hirsi Ali. Vink heeft een soort eigen winkeltje via een deel van de zaterdagbijlage van Trouw en maakte daarvan ruim gebruik via het doen publiceren van tendentieuze 'diepteartikelen'. En allemaal uit dezelfde eenzijdige hoek. Een Volkskrantredacteur noemde diens winkeltje zelfs een "broeinest". Op 29 oktober j.l. kwam echter – wel eerlijk, maar 'embarrassing' voor mederedacteuren – eindelijk de aap uit de mouw. Vink schreef toen uitdagend, uit de hoogte en als een soort gedreven ideoloog van de Burke Stichting een groot artikel onder de titel 'De neoconservatieve revolutie'. Hij noemt daarin de westerse cultuur hardop 'superieur' en gelooft net als extreem-links vroeger en net als Bush vandaag nog volledig in 'maakbaarheid van bovenaf' en wel via het leger , dat 'in dienst van het goede' zou staan. Waarvan akte.

NIID Den Haag 13 oktober

Een actiedag bij het Congrescentrum in Den Haag

Op 13 oktober 2005 hield de NIID zijn 17e promotiedag in het World Forum Convention Center,voorheen Nederlands Congrescentrum. NIID staat voor Nederlandse Industriële Inschakeling Defensieopdrachten, zeg maar de lobbyvereniging voor de wapenindustrie. Deze club organiseert elk jaar een symposium. Dit jaar met als thema: marktplaats.eu.

door REYNOLD KLOOKER _____

Al jarenlang wordt er tegen deze wapenbeurs geprotesteerd. Militair materiaal is geen gewoon consumptiegoed. Zelfs als men het leger ziet als noodzakelijk voor de wereld waarin wij leven dan nog is het verwerpelijk om de militaire productie te stimuleren. WAPENBEURZEN zouden bij wet VERBODEN moeten worden. Wij, vredesactivisten, kunnen soms niets anders doen dan aanwezig te zijn bij een *plaats van misdrijf*.

De demonstratie was georganiseerd door het samenwerkingsverband van vredesorganisaties 'Ontwapen!' (meer daarover in Aankondigingen en Oproepen bladzijde 24) en bij de Haagse politie aangemeld. Elk jaar wisselt de bejegening, soms is het gebied waar we mogen staan en gaan ruim, soms zeer beperkt. Dit jaar waar er veel dwanghekken, maar mochten de stands wel vlak bij de intreeluifel neergezet worden. De afscherming van de toegangsdeuren door de Politie Haaglanden was wel veel massaler dan in het verleden. Men verwachtte iets waarvan de meeste actievoerders 's morgens nog niets wisten.

Gedurende de hele dag was er bij de ingang straattheater met een oorlogs- en een vredesstand onder het motto *marktplaats.eu: Aan vrede valt geen cent te verdienen* en ook *Vrede is winst; Ontwapen!* Vanaf 13.00 uur was er een programma met muziek en sprekers onder andere Bert van Alphen, gemeenteraadslid Den Haag; Harry Zevenbergen, Haags dichter en enkele vredesactivisten. Om 14.00 uur gingen ongeveer vijftien mensen richting deur om op uitnodiging van de organisatoren van de wapenbeurs naar binnen te gaan (op de NIID-website had gestaan dat niet aangemelde bezoekers vanaf twee uur welkom waren!) De vredesdemonstranten werden met knuppels en stokken door de speciale eenheden van de politie bij de deur weg gehouden. Zij gingen op grond liggen en weigerden weg te gaan. Enkele minuten nadat deze arrestanten naar het politiebureau in Scheveningen afgevoerd waren verscheen er plotsklaps een tiental goed ingepakte activisten in witte pakken, met witte *SEALS* brigadeschilden die als een witte tornado door de politielinie probeerde te breken. Hun poging werd onder een regen van knuppelslagen, meestal vakkundig opgevangen door de schilden, afgeslagen. Enkelen van hen werden gearresteerd en afgevoerd. De overgebleven 'Seals' (zeehonden) trokken zich even terug en blokkeerden vervolgens één van de vier bezoekerstoegangen in de dranghekken. De vlam sloeg bij de politie in de pan toen een paar bezoekers in (driedelig) kostuum zich met geweld een weg baanden door de Seals-haag. Onbegrijpelijk en volstrekt onnodig omdat er tien meter verder een vrije, niet geblokkeerde, toegang was). Het politiegeweld wat daarop volgde was verschrikkelijk. De Seals werden tegen en soms nog op de grond geslagen. Er raakten verschillende mensen gewond. Voor één persoon, half buitenwesten, werd een ambulance opgeroepen. De ambulancebroeder constateerde hardhandig dat het wel meeviel en de actievoerder werd per politiebusje naar het hoofdbureau afgevoerd. Als fotograaf en verslaggever had men mij ongemoeid gelaten, maar kennelijk was de emotie bij sommige agenten zo hoog opgelopen, dat een agent, toen het weer helemaal rustig was, meende mij te moeten wegsturen van de openbare weg. De weg voor het Congresgebouw was vrij toegankelijk voor publiek. Ik was een actievoeder en mocht alleen staan in klein omhekt stukje. Op mijn weigering daar naar toe te gaan werd ik gearresteerd en na bijna zeven uur cel weer vrijgelaten. Ik heb een acceptgiro van 210 euro ontvangen. (Zie ook *Overzicht Rechtszaken,* bladzijde 23)
Er waren veel meer deelnemers aan de demonstatie dan in voorgaande jaren, ongeveer vijftig.
Met dank aan Janna. Haar verslag heb ik verwerkt in mijn impressie.

W A P E N F E I T E N

Marineschepen naar het Midden-Oosten
In het verband met de operatie "Enduring Freedom" worden er twee Nederlandse oorlogsschepen naar het Arabisch schiereiland gestuurd. Zij zullen samen met een eerder gestuurde onderzeeboot trachten te beletten dat er wapens naar terroristische bewegingen getransporteerd worden.
NRC Handelsblad 18-11-2005

Defensiemarkt verder geopend
Berichtte het Handelsblad vorig jaar dat het Europese luchtvaart- en defensieconcern(EADS) het Amerikaanse bedrijf Racal Defence overnam en daarmee voet op de afgeschermde defensiemarkt van de VS kreeg. Nu zal de markt voor defensiemateriaal in Europa verder geopend worden. De Europese Commissie en het Europees parlement zijn twee handen op één buik in deze. Ze willen dat er Europese aanbestedingsregels voor deze markt, waar zo'n 160 miljard euro in rondwaart, gemaakt gaan worden. Eurocommissaris McCreevy wil volgend jaar een richtlijn voor zulk soort regels voorleggen. In de Europese defensiemarkt nemen de zes grootste EU-landen samen 90% voor hun rekening.
NRC Handelsblad 6-10-2004/17-11-2005

Dode moslims
Het was niet de bedoeling om moslims te doden, aldus een zegsman van Al-Qaeda in een reactie op de algehele verontwaardiging in Jordanië over de recente aanslagen. Men wilde Israëlische veiligheidsfunctionarissen treffen, maar het dak stortte in bij de aanslag. Hij raadde "het volk van de Islam te Jordanië" aan, zich verre te houden van militaire bases, hotels, ambassades en toeristenlocaties, daar deze doelwit kunnen zijn van latere acties door Al-Qaeda.
NRC Handelsblad 19-11-2005

WP (white phosphorus)
De Italiaanse satellietzender RaiNews24 meldde dat het leger van de VS in Falluja witte fosfor (WP) heeft gebruikt tegen burgers. De Geneefse Conventies voor Oorlogsrecht verbieden sinds 1980 de inzet van zulke ontbrandbare stoffen tegen burgers. De VS heeft het desbetreffende protocol niet ondertekend. Zij hebben bevestigd dat er in Irak WP gebruikt is tegen opstandelingen en verklaarden dat WP geen verboden of onwettig wapen is.
NRC Handelsblad 16-11-2005

Waarnemers naar Soedan.
De regering heeft, nog zonder toestemming van de tweede kamer, besloten 35 ongewapende waarnemers voor een vredesmissie van de VN naar het zuiden van Soedan te sturen. Zij moeten toezien op de naleving van een vredesregeling en worden beschermd door een VN legermacht van10.000 soldaten.
Parool 19-11-2005

Ontgroening
De Braziliaanse televisiezender O Globo zond een programma uit waarin beelden werden vertoond, die gewag maakten van mishandeling van rekruten tijdens hun ontgroening in het Braziliaanse leger. Zij werden geslagen, geschopt, met ijzers gebrand en kregen elektrische schokken toegediend. Het leger heeft een onderzoek ingesteld en de desbetreffende commandant is geschorst.
NRC Handelsblad 15-11-2005

Kindsoldaten
Ivoorkust wordt al jaren verdeeld door een politieke crisis. De regering aldaar ronselt in Liberia strijders waaronder voormalige kindsoldaten. De officieren van het leger bieden de oud-strijders honderden dollars, voedsel en kleding aan. Dit meldt de mensenrechtenorganisatie Human Rights Watch.
NRC Handelsblad 29-10-2005

Congo
In de Oost-Congolese provincie Noord-Kivu is een Congolese legermacht van 2000 soldaten met steun van 500 leden van de VN-vredesmacht ten strijde getrokken tegen 5000 Rwandese rebellen. Volgens de VN vormen de Rwandese soldaten "de grootste bedreiging voor de bevolking in Oost-Congo"
NRC Handelsblad 1-11-2005

Samenstelling Joost Nannen

V R E D E S F E I T E N

Mexico 100ste lid van Strafhof
Mexico is als honderdste land toegetreden tot het Internationale Strafhof (ICC) in Den Haag.
(Reuters)
NRC Handelsblad, 29-10-2005

Aanklacht van Zuid-Afrika tegen wapenfirma's
Twee Zuid-Afrikaanse dochterbedrijven van het Franse wapenconcern Thales zijn aangeklaagd voor corruptie. De in juni ontslagen vice-president van Zuid-Afrika moet ook terechtstaan. Hij wordt verdacht van het vragen van smeergeld in ruil voor het toedekken van onregelmatigheden bij een wapencontract. *(Reuters)*
NRC Handelsblad, 6-11-2005
[Het vroegere Philips bedrijf Holland Signaal is een onderdeel van Thales. RK]

Colombia: Akkoord ontwapening AUC
De Colombiaanse regering en de rechtse paramilitaire AUC hebben een nieuw akkoord over ontwapening gesloten. Sinds het eerste akkoord van juni 2003 hebben rond 11.000 paramilitairen de wapens neergelegd. (BBC)
NRC Handelsblad, 19-11-2005

Tweede Kamerlid in actie tegen pestgame
Tweede Kamerlid Dijsselbloem van de PvdA vindt dat een computerspelletje waarin pesterig gedrag door scholieren wordt verheerlijkt, niet op de markt moet komen. Het gaat om het spel Bully, waarin tieners hun frustratie kunnen afreageren door leeftijdgenoten in elkaar te slaan. Dijsselbloem heeft de uitgever van de game gevraagd het spel niet op de markt te brengen. Volgens Dijsselbloem is Bully veel gevaarlijker dan computerspelletjes die zich in een fantasiewereld afspelen. "Dit staat heel dicht bij de dagelijkse realiteit van scholieren. Pesten is groot probleem voor veel jongeren." Dijsselbloem, die eerder in het geweer kwam tegen gewelddadige videoclips op TMF en MTV, wil geen verbod van pestgames. "Ik ben principieel zeer terughoudend met het vragen om een verbod. Bovendien is dat via internet toch makkelijk te omzeilen."
ANP, 10-11-2005 www.NU.nl

[In het radioprogramma 1 op de middag van 10-11-05 zei Dijsselbloem dat hij een brief geschreven heeft aan de Nederlandse importeur om hem op zijn maatschappelijke verantwoordelijkheid te wijzen. Het spel is in Amerika al in de verkoop. In Nederland nog niet. Dijsselbloem wil de discussie op gang brengen en een vrijwillig besluit van Nederlandse winkels het spel niet te verkopen.
In het radioprogramma Tros Kamerbreed, 26-11-2005 kwam Dijsselbloem weer aan het woord. De ingang was het steeds meer toenemende geweld van jongeren, groepsverkrachtingen b.v.. Volgens Dijsselbloem en de interviewer blijkt uit onderzoek van de laatste jaren dat het bekijken van gewelddadige clips en het spelen van gewelddadige videogames wel degelijk bepaalde groepen jongeren aanzet tot gewelddadig imitatiegedrag. Tot voor kort, werd in onderzoek en in de media dit verband ontkend of betwijfeld. De privatisering van de Kijkwijzer, zes jaar geleden onder Kok, blijkt tot zeer lage toelatingsleeftijden te leiden. Wat in Nederland mag voor 12-jarigen, is overal in de wereld (waar iets gereguleerd is) pas toegelaten voor 16- of 18-jarigen. De interviewer is duidelijk en fel: De ongelooflijk platte zakenlieden lachen om het idee dat zelfregulering tot maatschappelijk verantwoorde beperking leidt.
Dijsselbloem wil het systeem van de Kijkwijzer in de Kamer aan de orde stellen, maar de privatisering niet, vooral geen overheidsingrijpen. RK]

Minder doden door landmijnen
Het aantal slachtoffers van landmijnen is opnieuw gedaald. Dat meldde de *International Campaign to Ban Landmines* op een conferentie in Bogotá (Colombia). Ruim 6500 mensen stierven of raakten in 2004 gewond door een mijnexplosie, tegen ruim 8000 in 2003. Met name in Afghanistan, Sri Lanka en Angola nam het aantal doden af, in Colombia nam het toe.
(AP) NRC Handelsblad, 24-11-2005
www.icbl.org (Eng.)
www.handicapinternational.be (Ned., Fr., Eng.)

Haags vredesdiner 2005

Jaarlijks organiseert het Haags Vredesplatform het 'vredesdiner', een informeel samenzijn van leden en geïnteresseerden van het HVP. Eten en daarna naar aanleiding van inleidingen discussiëren. Over het eten – prima verzorgt door 's-Peer – zal ik hier niet schrijven. Kom volgend jaar om te proeven, we zullen het dan wel in dit blad aankondigen! De inleid-(st)ers waren dit keer Karel Koster (Anti Militaristisch Onderzoeks Kollektief (AMOK) en Wendela de Vries (World Information Service on Energy (WISE). Onderwerp: Kernenergie en Kernbewapening, twee kanten van één munt.

Karel sprak over de twee werelden van de Internationale Atoom Energie Organisatie (IAEA): het geduldige papier en de verontrustende werkelijkheid. De IAEA ziet toe op de uitvoering van het non-proliferatie verdrag. Dit verdrag kent drie doelen:
- verbod op verspreiding van de technologie voor het maken van kernwapens
- onderhandelingen over uitbanning van kernwapens tussen kernwapenmogendheden
- behoud van het recht om kernenergie voor vreedzame doeleinden te gebruiken.

Werd het verdrag vroeger om de vijf jaar geëvalueerd en verlengd, nu is het permanent. Zuid-Afrika en Zweden hebben aangedrongen op verdere afbouw van kernwapens - maar het overleg zit 'dankzij' de VS muurvast. Kijken we niet naar de wereld van de goede bedoelingen en onderhandelingen, maar naar de werkelijkheid, dan blijkt de luchtmacht van de VS vast te houden aan 30.000 kernkoppen. Ondertussen breidt het aantal kernwapenlanden zich uit: Israël, India, Pakistan, Noord Korea en op den duur Iran. Verspreiding van vreedzame kernenergie levert de mogelijkheid om kernwapens te produceren. Overigens is ook Nederland niet kernwapenvrij en betrokken met vliegtuigen en personeel.

Kernenergie en kernbewapening, twee kanten van één munt

Volgens Wendela was de ontwikkeling van kernenergie vanwege de veiligheidsproblemen tot een paar jaar geleden gestopt. Duitsland, Nederland en België kenden een moratorium. Nu is er sprake van een come back. Daarvoor zijn een aantal redenen:
- kernenergie wordt gepropageerd vanwege de vermeende lage CO_2-uitstoot (klimaat)
- de olieprijzen stijgen en de roep om een alternatief wordt groter
- het verzet is in slaap gesust
- problemen met afvalberging zijn op de achtergrond geraakt ("er komt/is wel een oplossing")

Het gevolg is dat centrales langer openblijven en in Finland en Frankrijk gepraat wordt over nieuwe kerncentrales. In werkelijkheid is er echter nog geen oplossing voor het afval- en de veiligheidsproblemen gevonden. In de praktijk is aangetoond dat het gebruik van kernenergie kan leiden tot de productie van kernwapens (Pakistan).

In de discussie kwam veel aan de orde, zoals de vraag of hoge olie prijzen gunstig of ongunstig zijn, hoe de verrechtsing heeft toegeslagen en de media niet meer in kernenergieprotesten geïnteresseerd zijn, of kernfusie een alternatief is, enzovoort.

Na de pauze concentreerde de discussie zich op de plannen voor het komende jaar. Vier punten kwamen naar voren:
- volgend jaar is 20 jaar Tsjernobyl. In combinatie met de milieubeweging en de handtekeningenactie van WISE is daar een actiemogelijkheid.
- mogelijk vindt volgend jaar zomer een conferentie van Mayors for Peace in Den Haag plaats. Daar is in ieder geval een belangrijke taak voor het HVP weggelegd.
- de uitspraak van het Internationaal Gerechtshof over kernwapens is 10 jaar geleden
- het HVP bestaat 25 jaar.

De kunst is nu met een geschikte combinatie onze ideeën en het HVP onder de aandacht van anderen te brengen.

Jan Taat

Korte berichten van PAIS

Gevangenen voor de Vrede
Zoals elk jaar heeft War Resisters International ook dit jaar een erelijst gepubliceerd waarop de mensen staan die wereldwijd in de gevangenis zitten vanwege hun vredesactiviteiten. Turi Vaccaro die in Nederland gevangen zit staat er ook op. De bedoeling is deze mensen te steunen door ze een kaartje te sturen. De lijst is te vinden op de website van Pais (de Nederlandse sectie van de WRI), www.vredesbeweging.nl. Geen internet? Een telefoontje naar 015-2121694 is voldoende om de lijst toegestuurd te krijgen.

Turi Vaccaro, hier links op de foto, maakte op 10 augustus jl. twee F16's en vier computers onklaar

Nieuwe tentoonstellingen
Bij het Vredesmuseum op Internet (www.vredesmuseum.nl) zijn maar liefst drie nieuwe tentoonstellingen te zien. Een webversie van de tentoonstelling 'De Atoombom en de Mensheid' die dit jaar in het kader van de campagne 'Burgemeesters voor Vrede' door het land gereisd heeft. Verder een impressie van de 'Klaagmuur voor de Vrede'. Life regelmatig in Amsterdam te zien, nu met de beste 'stenen' ook op internet. Tenslotte de tentoonstelling 'Vrede in Beweging', die een beeld moet gaan geven van de daden van de vredesbeweging door de jaren heen. De jaren 2003 en 2004 zijn nu te zien, maar het is de bedoeling dat dit paradepaardje snel groeit.

Verslag Kring van Kritische Kijkers
De Kring van Kritische Kijkers, een onderdeel van de Werkgroep TV-geweld, heeft een verslag gepubliceerd met zijn bevindingen na het bekijken van tv-programma's in het afgelopen seizoen. Conclusie: de Kijkwijzer schiet tekort. Het verslag staat in de pas verschenen Nieuwsbrief TV-geweld. Die vindt u op www.tvgeweld.nl of hij wordt u toegezonden via 015-2121694.

Campagne tegen oorlogsprofiteurs
War Resisters International voert al enige tijd een 'Campaign Against War Profiteers'. In september verscheen een speciaal nummer van 'The Broken Rifle' met veel informatie hierover. U vindt dit nummer op de website van Pais (www.vredesbeweging.nl).

Russische vredesactivist vermoord
Van de WRI vernemen we dat de Russische vredesactivist en antifascist Timur Kacharava op 13 november jl. vermoord werd door een groep nazi's. De moord vond plaatst na afloop van een 'Geen bommen maar voedsel' manifestatie in St. Petersburg. Timur was muzikaal leider van de politieke hardcore punkband 'Sandinista'. Hij werd 20 jaar.

Vredesboekwinkel Housemans bijna failliet na winnen proces
In Engeland worden regelmatig door rechts-radicalen processen wegens smaad aangespannen tegen boekwinkels die anti-fascistische literatuur verkopen. De bekende Londense vredesboekhandel en uitgever Housemans werd hier ook het slachtoffer van. Het proces werd weliswaar gewonnen maar Housemans bleef zitten met hoge proceskosten die niet verhaald konden worden op de wederpartij, een stroman zonder een cent. Het voortbestaan van Housemans is daardoor nog steeds in gevaar.

Overzicht rechtszaken

Rechtszaken maken deel uit van de strijd. Aanwezigheid op de publieke tribune wordt op prijs gesteld. Houdt Akties tegen Kernwapens op de hoogte van dagvaardingen, boetes, schikkingsvoorstellen, seponeringen, uitspraken enz.Schrijf of bel ATK, Spijkermakersstraat 28, 2512 ES, Den Haag, tel. 070-3890235. Financiële steun op rekening 30.87.39.744 van Akties tegen Kernwapens, Bolsward

● Op 26 en 28 september en 4 oktober moesten drie vredesactivisten voorkomen bij kantonrechters in Leiden en Den Haag in verband met hun weigering een ID-bewijs te tonen tijdens hun protest bij de VS-ambassade op 20 januari jongstleden tegen de inauguratie van president G.W. Bush voor zijn tweede ambtstermijn. Omdat ze niets strafbaars deden en/of de openbare orde bedreigden, maar slechts hun recht op vrije meningsuiting gebruikten door middel van een spandoek met de tekst: "nog 4 jaar Bush-terreur" weigerden ze zich te legitimeren en werden binnen vijf minuten afgevoerd naar een Haags politiebureau. In alle drie de zaken kwamen de kantonrechters tot vrijspraak of ontslag van rechtsvervolging, omdat de politie in deze situatie inderdaad niet gerechtigd was om een ID te vragen. Toch heeft het Openbaar Ministerie hoger beroep aangetekend tegen de drie vrijspraken.
● Op 13 oktober jongstleden was er een vervolg op de eerder door wraking geschorste rechtszaak tegen Turi in verband met zijn ploegschaaractie op 10 augustus jongstleden, waarbij hij twee F-16' s beschadigde in verband met hun rol in het NAVO-kernwapenbeleid. Twee weken later is hij veroordeeld tot een halfjaar gevangenisstraf en een schadevergoeding van 750.000 euro met een eventueel gijzeling bij niet betalen. Zijn advocaat Meindert Stelling heeft zowel hoger beroep aangetekend, als schorsing van de tenuitvoerlegging van de gevangenisstraf. Dit laatste omdat een hoger beroep wel een halfjaar of langer zou kunnen duren.
● Van de arrestanten bij de NIID wapenbeurs in den Haag (zie elders in dit nummer) heeft een deel schikkingsvoorstellen/boetes gekregen variërend van 180 tot 410 euro, de zogeheten Seals groep moet zich begin februari voor de politierechter in Den Haag verantwoorden voor hun protest.
● Op 20 december aanstaande moeten elf vredesactivisten voorkomen bij de politierechter in Den Bosch om 8.45 uur (gerechtsgebouw direct achter station) in verband met hun actie op 6 augustus (Hiroshima-dag) op kernwapenbasis Volkel. Hen wordt verboden terrein en openlijke geweldpleging in vereniging ten laste gelegd.
Rob Boogert

Aktie AGENDA

Selectie uit de landelijke Aktie Agenda van Omslag en Socia Media. De meest recente en volledige versie staat op ***www.aktieagenda.nl*** *(u kunt daar zelf agendapunten invoeren)*

EENDAAGSE ACTIVITEITEN

• **Do 8 dec 2005 13.30-15.15** *College Terrorisme. Kwaad tot de derde macht.* Door prof. dr. Co Colijn, verbonden aan de Erasmus Universiteit Rotterdam, Audiorium van de TUe zaal 6, Eindhoven. Ihkv college-serie Techniek, Vrede, Veiligheid. Vredescentrum v/d technische Univ. Eindhoven. 040-2474546. vredescentrum@tue.nl www.tue.nl/vredescentrum

• **za 10 dec 2005 13.00-16.45** *Bijeenkomst A Peace of History - 100 Years of Women Peacemakers.* Come and celebrate International Human Rights Day with peace builders and human rights activists from all around the world. Centrale Bibliotheek, Spui 68 - 2e en 3e etage, Den Haag. Ihkv de Internationale Dag van de Rechten van de Mens. IFOR 's Women Peacemakers Program, Lancelot Foundation, United Network of Young Peace builders UNOY and the Austrian Embassy. 072-5123014. b.hejazi@ifor.org www.ifor.org/WPP

• **za 10 dec 2005 14.00-18.00** *Debat Casus Belli Iran - Drie maal is scheepsrecht?* Over het nucleaire programma van Iran, de opstelling van de VN-veiligheidsraad en de mogelijke aanvalsplannen van de Verenigde Staten. Mmv Hans-Christof Graf von Sponeck, Andreas Persbo en Dan Plesch. De Rode Hoed, Keizersgracht 102, Amsterdam. € 8. Reserveren aanbevolen (020-6385606). Voertaal is Engels. Alternative View mmv HIVOS en NCDO. Bert Freriks, 020-6848741. bert.freriks@alternativeview.nl

• **za 10 dec 2005 21.00** *Actie, informatie en feestavond Internationale dag van de rechten van de mens. ook voor de 50 van Groningen.* Programma: Video 'De 50 van Groningen', Bennie Werink (Amnesty International, kaderlid asielzaken), De dichters van epibreren, Tarab (Noordafrikaanse muziek) en de Platex Roadshow. De Silo, Achterweg 47, Groningen. € 4,-. Zaal open om 20.00. De 50 van Groningen. Comité houd de 50 van Groningen hier, mmv Amnesty International. 050-3136952. de50vangroningen@hotmail.com www.de50vangroningen.nl

• **di 13 dec 2005** *Cursus Actualiteiten Vluchtelingenrecht.* Oa over uitspraken in beleid en jurisprudentie die op dat moment actueel zijn (oa van het Europese Hof voor de Rechten van de Mens) en de Nederlandse praktijk van marginale toetsing, trechtermodel en AC-procedure. Vrije Universiteit, Amsterdam. € 395, incl. cursusmateriaal, consumpties en lunch. V.U. www.rechten.vu.nl/vula

• **za 24 dec 2005** *Fakkeltocht voor verdraagzaamheid en vrede.* Jaarlijks terugkerende fakkeltocht door het centrum van Eindhoven, waaraan telkens duizenden mensen deelnemen. Eindhoven. COS, groot aantal andere organisaties. www.cosoostbrabant.nl

• **di 24 jan 2006 13.30-17.00** *Vredestrimestersymposium China: supermacht in opkomst.* Technische Universiteit (TU/e), Auditorium, zaal 5, Eindhoven. Vredescentrum van de TU/e. 040-2474546. vredescentrum@tue.nl www.tue.nl/vredescentrum

MEERDAAGSE ACTIVITEITEN

• **19 dec 2005 t/m vr 13 jan 2006** op werkdagen van 11.00-16.00. *Klaagmuur voor de Vrede.* Bezoek deze vredesmuur. Je kunt er altijd opnieuw naartoe gaan en doordrongen raken van het belang van vrede voor ons allemaal. Ervaar dat je niet de enige bent die vrede wil. Voor buurthuis Lydia, Roelof Hartplein, Amsterdam. Vrouwen voor Vrede-Amsterdam. 020-6154603. vrouwenvoorvrede@antenna.nl www.vrouwenvoorvrede.nl

TERUGKERENDE ACTIVITEITEN

• **Elke tweede zondag van de maand van 14.00-15.00** *Wake uit Protest tegen de opsluiting van vluchtelingen.* Verzamelen om 13.30 bij metrostation Holendrecht, uitgang zuid, vanwaar er naar het gevang gelopen wordt. Grensgevang achter het AMC, Tafelbergweg 10, Amsterdam-zuidoost. Amsterdam Catholic Worker e.a. 020-6998996 of 020-6969899. www.antenna.nl/noelhuis

• **Elke woensdag 17.30-18.00** *Stiltekring voor de Vrede.* Stationsplein, Enschede. Doopsgezinde gemeente Twente Oost Enschede. J. de Jong: 053-4763341. janatie@planet.nl www.dgtwenteoost.doopsgezind.nl

• **Elke eerste donderdag van de maand van 18.00-19.00** *Wake Silence for Peace voor een cultuur van vrede en geweldloosheid voor de kinderen van de wereld.* Carnegieplein; voor het Vredespaleis, Den Haag. Gratis. Silence for peace. 070-3604510. info@voordekinderenvandewereld.nl www.voordekinderenvandewereld.nl

• **Elke eerste zaterdag van de maand van 12.00-12.30** *Stiltekring* in de Breestraat in Beverwijk nabij C&A *'in plaats van geweld, stilstaan voor de vrede en ruimte voor dialoog'.* De Raad van Kerken, het Vredesplatform en de werkgroep 'Moslims en Christenen'. Cees van der Steen, Willem-Alexanderplantsoen 5, 1945 VE Beverwijk, tel 0251 253866

Aankondigingen en oproepen

Vergadering van ONTWAPEN! op woensdag 4 januari om 20.00 uur, Pandercafé, Binnendoor 30, Den Haag. Vanaf Den Haag CS tramlijnen 2, 3 en 6 halte Prinsegracht/Brouwersgracht. De werkgroep ONTWAPEN! organiseerde de aandachtrekkende acties bij de wapenbeurzen in Amsterdam (ITEC, UDT) en in Den Haag (NIID) Op de agenda: de planning van acties in januari tegen de JSF met name gericht op de deelnemende Nederlandse bedrijven (Publieksacties in zoveel mogelijk plaatsen in Nederland).
Laat weten of je mee wilt doen ook als je niet kunt of wilt vergaderen in Den Haag. Communicatie itec@puscii.nl. Dit adres wordt mogelijk gewijzigd in ontwapen@puscii.nl

Stop financiering korvetten
Geen oorlogsschepen naar Indonesië. Actie, gericht op ING, Rabobank en Atradium. Stuur de in het blad ingesloten kaart vóór 15 januari 2006 op aan Campagne tegen Wapenhandel